

Årsrapport for Pædagogernes Pension

Kort og godt om Pensionspakken 2016

Årets
afkast
9,65 pct.

Gennemsnit
2003-2016
6,71

Gennemsnit
2009-2016
10,08 pct.

Afkast for medlemmer op til og med 45 år.

Dine forsikringer ved sygdom og død

Hvis du får en kritisk sygdom – før du fylder 70 år

Sum ved kritisk sygdom
(engangsbeløb – skattefrit)

100.000 kr.

Hvis du får fleksjob, revalidering eller ressourceforløb – før du fylder 62 år

Halv invalidesum
(engangsbeløb – skattefrit)

127.500 kr.

Hvis du får offentlig fortidspension – før du fylder 62 år

Invalidesum
(engangsbeløb – skattefrit)

255.000 kr.

Invalidpension
(årlig udbetaling til 65 år – før skat)

87.000 kr.

Hvis du dør før du går på pension eller inden du fylder 70 år

Dødsfaldssum
(engangsbeløb – skattefrit)

800.000 kr.

Børnepension til hvert barn under
24 år (årlig udbetaling – før skat)

32.000 kr.

Din pension

Når du går på pension

Livsrig pension (årlig
udbetaling resten af livet)

dine tal

Ratepension (årlig
udbetaling i 10 år)

dine tal

Evt. alderssum
(skattefri)

dine tal

Hvis du dør inden 10 år efter du er gået på pension

Engangsbeløb ved død
(før skat)

dine tal

Bidragsprocent af løn:

Assisterende og Pædagoger **14,37**
Ledere **16,02**

Assisterende og Pædagoger gældende fra 1. juli 2016. Ledere gældende fra 1. april 2016.

Indholdsfortegnelse

Ledelsesberetning	1
2016 – Fremgang for Pædagogernes Pension	1
Formueafkast	2
Enklere og billigere pension	2
Livscyklus – aldersafhængig investeringspolitik	3
Forventninger til 2017	4
Om Pædagogernes Pension	5
Investeringsvirksomhed	7
Risikostyring	8
Resultat, balance og egenkapital	11
Pensionsvirksomhed	13
PBU's ledelse	16
Bestyrelsen, delegeretforsamlingen og daglig ledelse	18
Bestyrelsens ledelseshverv	20
Direktionens ledelseshverv	21
5-års oversigter: Hovedtal og Finanstilsynets nøgletal	22
Ledelsespåtegning	24
Den uafhængige revisors revisionspåtegning	25
Resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse	28
Balance – Aktiver	29
Balance – Passiver	30
Egenkapitalopgørelse	30
Noter	31

Ledelsesberetning

2016 – Fremgang for Pædagogernes Pension

I 2016 opnåede Pædagogernes Pension stærke resultater på de nøgletal, der er vigtige for et pensionselskab. Pædagogerne fik det højeste afkast i branchen blandt samtlige aktører i markedsrente og omkostningerne til administration forventes fortsat at være de 3. laveste i pensionsmarkedet. Herudover blev forsikringspræmierne nedsat med 30 pct., samtidigt med at der blev indført en ny og forbedret dækning til pædagoger på ressourceforløb.

Bestyrelsen og ledelsen lægger vægt på bæredygtighed og åbenhed i Pædagogernes Pension. Den ansvarlige investeringspolitik og etiske forretningsførelse blev udbygget i 2016. Vi er aktive ejere af vores investeringer og har stemt for aktionærresolutioner, der understøtter en god udvikling for mennesker, samfund og miljø på generalforsamlinger i hele verden. Vi er også åbne om vores tilgang og har som de første i branchen slået fast, at vores ansatte ikke modtager gaver fra leverandører eller eksterne kapitalinteresser.

Dermed viste 2016, at det både kan lade sig gøre at opnå stærke økonomiske resultater og fokusere på etik og ansvarlighed i driften for de pædagoger, der er organiseret i BUPL.

Pædagogernes Pension har i 2016 gennemført et succesfuldt generationsskifte og har med en ny administrerende direktør sat retningen for et stærkt, uafhængigt og medlemsejet Pædagogernes Pension, der kun har fokus på at skabe værdi for pædagoger. Det skaber optimale betingelser for effektiv drift og et målrettet værditilbud fokuseret mod en homogen medlemsgruppe. Det er bestyrelsens opfattelse, at denne styrke er helt grundlæggende og skal fastholdes.

Pædagogernes Pension er den bedste og mest relevante pensionsordning for pædagoger i Danmark. Bestyrelsen noterer sig med tilfredshed, at 2016 igen har demonstreret dette og glæder sig over følgende resultater, der giver grundlag for gode og bæredygtige pensioner:

- Et markedsledende afkast i markedsrente der udgjorde 9,65 pct. for medlemmer under 46 år, mens medlemmer over 75 år fik et afkast på 7,94 pct.
- Administrationsomkostninger blandt de allerlaveste i Danmark. Målt på nøgletallet N5 udgjorde omkostningerne 321 kr. pr. medlem.
- Medlemmernes betaling for forsikringsdækninger er nedsat til 350 kr. pr. måned i 2016 mod 500 kr. tidligere. Dette giver en højere pension.

I 2016 er der arbejdet fokuseret med at styrke processer, især for investering og risikostyring, hvor ambitionen er, at tilgangen hos Pædagogernes Pension skal være blandt de bedste i branchen.

Det er vigtigt, at en pædagog kan spejle sig i Pædagogernes Pension. 2016 blev et år, hvor vi satte en grundlæggende agenda i markedet om etik og bæredygtighed, og hvor styrken ved at have en homogen og forenet medlemskreds var tydelig. Bestyrelsen noterer sig med tilfredshed de opnåede resultater, der skaber et stærkt afsæt for ambitionen om til stadighed at være det bedste pensionselskab for pædagoger i Danmark.

Formueafkast

Formueafkastet på markedsrente udgjorde i 2016 på livscyklus 9,65 pct. for de yngste medlemmer under 46 år, som udgør 40 pct. medlemsgruppen. Afkastet på livscyklus har i gennemsnit været 8,44 pct. PBU's medlemmer har i 2016 fået mere end 4,3 mia. kr. inkl. bonus, herunder bonus ved overgang til markedsrente, indbetalt på deres depoter.

Det gennemsnitlige årlige formueafkast på markedsrente har for 8 års-perioden 2009 til 2016 udgjort 9,8 pct. og 6,5 pct. siden markedsrenteordningens start i 2003.

Tabel 1. Gennemsnitligt formueafkast i markedsrente

Gennemsnit		Gennemsnit	
2003-2016		2009-2016	
6,5%		9,8%	
		2016	2015
		8,4%	3,7%

Anm.: Bergnet som tidsvægtet afkast.

PBU's markedsrenteordning giver efter bestyrelsens opfattelse medlemmerne en bedre mulighed for en højere forrentning og dermed en højere pension end hvis opsparingen var sket i en garanteret gennemsnitsrenteordning.

Den gennemsnitlige årlige depotrente efter skat og omkostninger til medlemmerne under 46 år har siden markedsrenteordningens start i 2003 været 5,2 pct. Dette er betydeligt højere end inflationen i samme periode og medlemmernes købekraft af pensionen er derfor øget.

Enklere og billigere pension

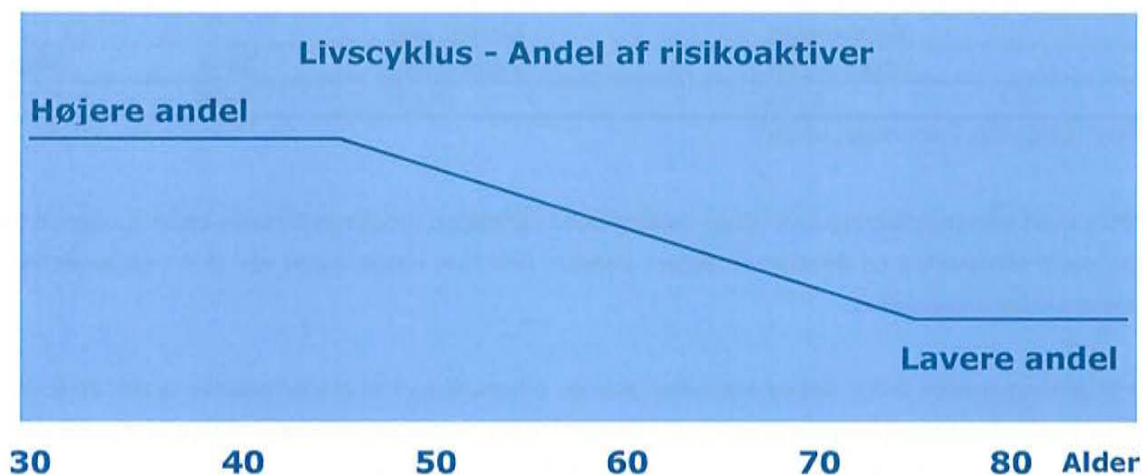
PBU's markedsrenteordning blev etableret i 2003, og siden da har PBU arbejdet målrettet på, at alle medlemmer er på markedsrente. Det strategiske mål har været og er fortsat at sikre medlemmerne en høj udbetaling pr. indbetalt krone.

PBU var en af de første arbejdsmarkedspensionsordninger, der indførte markedsrente og efterfølgende har der været en bevægelse i branchen mod markedsrente, blandt andet i lyset af skærpede kapitalkrav til ordninger med gennemsnitsrente. Markedsrenteordningen giver PBU efter bestyrelsens opfattelse bedre mulighed for at føre en langsigtet investeringspolitik på pædagogernes vegne.

PBU tilbyder pædagogerne en enkel ordning med lave administrationsomkostninger, og alle har den samme ordning. Det betyder, at der kan kommunikeres ud fra samme grundlag og dermed opnås en gennemsigtighed, der er unik på pensionsmarkedet.

Livscyklus – aldersafhængig investeringspolitik

Fra 1. januar 2015 har PBU indført livscyklus i pensionsordningen. Formålet med livscyklusmodellen er at sikre mulighed for en aldersafhængig investeringspolitik, særligt at medlemmerne i de yngre år har en større andel af risikofyldte aktiver. Risikofyldte aktiver forventes på lang sigt at give et højere afkast og dermed et større depot, som giver en højere pension. På livscyklus falder andelen af risikofyldte aktiver i takt med alderen, og når pensionstidspunktet nærmer sig – eller er nået – vil andelen af risikofyldte aktiver være lavere og andelen af mindre risikokable aktiver – fx obligationer – tilsvarende højere. Modellen er ændret to gange i løbet af 2016. Rentefaldet i 2016 gav mulighed for at tilpasse risikoprofilen for både de helt unge og de helt gamle medlemmer. Tilpasningen har medvirket til det høje afkast.

Faldende omkostninger giver højere pensioner

Omkostningerne til administrationen af pædagogernes pensionsordning er faldet i 2016 i forhold til 2015, hvis der ses bort fra, at administrationsomkostningerne i 2015 blev påvirket af forliget mellem SKAT og ATP service om tilbagebetalingen af for meget betalt moms i perioden 2001-2008.

Administrationsomkostninger pr. medlem udgør 321 kr. i 2016 – et fald fra 352 kr. i 2015 (285 kr. inkl. tilbagebetaling). PBU's pensionsordning har fortsat nogle af markedets absolut laveste administrationsomkostninger. Omkostningsprocenten, der viser omkostningerne til administration af medlemmernes pensionsordning i forhold til de indbetalte bidrag fra medlemmerne er faldet til 1,4 pct. mod 1,6 pct. i 2015 (1,3 pct. inkl. tilbagebetaling).

Overgangen til fuld markedsrente, forenklingen af ordningen og en målrettet anvendelse af digitalisering giver baggrund for en mere effektiv administration og en ændret organisation. Dette giver lavere administrationsomkostninger både i PBU's egen administration og hos PBU's outsourcing partnere. Ligeledes er fokus på investeringsområdet styrket, og en målrettet indsats skal sikre, at PBU's medlemmer også fremadrettet skal have investeringsomkostninger blandt de laveste i markedet, samtidig med at et konkurrencedygtigt afkast skal fastholdes.

SKAT udsendte ultimo 2015 et såkaldt styresignal om betydningen af EU-dommen for momspraksis for danske pensionskasser, herunder PBU. Jf. note 13 i regnskabet er det ikke endeligt afklaret, hvad styresignalet konkret indebærer for PBU, men det forventes med stor sikkerhed at medføre en lavere momsbetaling på den outsourcete administration fremover, og dermed lavere administrationsomkostninger. Hertil kommer en forventet tilbagebetaling af betalt moms for perioden fra 2007 til frem til nu.

Forventninger til 2017

PBU forventer, at 2017 vil vise en fortsat stabil positiv udvikling i medlemsantallet og -bidrag, om end der er usikkerhed om de kommunale budgetter.

Medlemmernes afkast forventes langsigtet positivt påvirket af overgangen til markedsrente med aldersafhængig investeringspolitik (livscyklus).

2017 er startet med små stigninger på aktiemarkederne, hjulpet godt på vej af stigende vækstforventninger og fortsat lave renter. Pædagogernes Pension forventer dog, at afkastet vil blive lavere sammenlignet med 2016. Det skyldes bl.a., at der er meget lave forventninger til afkastet på nominelle obligationer, samt at den politiske usikkerhed vurderes at lægge låg på optimismen. De lavere afkastforventninger er indregnet i prognoserne for de forventede fremtidige pensioner.

Der forventes et fortsat faldende omkostningsniveau, med fokus på investeringsomkostningerne. Heri indgår en fortsat udvikling af den nye forbedrede hjemmeside og medlemsportal pbu.dk, der blev introduceret i 2015.

PBU har et rigtig godt udgangspunkt for at kunne sikre medlemmerne en endnu bedre service fremover – nemlig en enkel og letforståelig pensionsordning kombineret med et moderne medlemsunivers på pbu.dk. Her kan medlemmerne til hver en tid se opsparing og forsikringer i deres Pensionspakke – og betjene sig selv 24/7 på en række områder.

Der er også i 2016 kommet nye muligheder for medlemmerne på pbu.dk. Medlemmerne har vanen tro taget godt imod dem, og bruger dem flittigt. Men der er brug for at supplere med en mere personlig rådgivning. I 2017 vil der derfor blive arbejdet med at udvikle rådgivningen og dialogen med medlemmerne, både ved møder med medlemmerne, ved samarbejde med BUPL og digitalt. Ligeledes inddrages delegeretforsamlingen.

Der har i perioden efter 31. december 2016 – statusdagen – og frem til regnskabets aflæggelse ikke været begivenheder, som påvirker den finansielle stilling – ultimo 2016.

Om Pædagogernes Pension

PBU's forretningsmodel

PBU er en arbejdsmarkedspensionsordning, der efter aftale mellem Kommunernes Landsforening og Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) leverer et konkurrencedygtigt livsforsikrings- og pensionsprodukt til pædagogerne.

Pædagogernes Pension er til for pædagogerne. PBU tager derfor ansvar for at sikre, at pædagogernes pensionsordning reelt dækker pædagogernes behov såvel i arbejdslivet som i pensionstilværelsen.

Medlemmerne er det centrale udgangspunkt for alle aktiviteter, og da pensionsordningen er på markedsrente, er investeringsområdet centralt. Pensionsordningens konkurrencedygtighed vil blive målt i forhold til markedet, da forretningsmodellen også indebærer et udadvendt og kommercielt fokus. Pensionsordningen er ved indgangen til 2017 konkurrencedygtig på omkostninger, afkast og de forsikringsydelser, der tilbydes. Dette søges selvfølgelig fastholdt og udbygget. Herudover søges en stærk kobling mellem udviklingen af pensionsordningen og medlemmernes ønsker og forventninger.

PBU er parat til at optage flere pædagoger, som i dag ikke er medlem af ordningen.

Samfundsansvar

Pædagogernes Pension opfatter arbejdet med samfundsansvar som en vigtig og integreret del af sin virksomhed. I dette arbejde har PBU ud fra en betragtning om væsentlighed, valgt at fokusere på sin investeringsvirksomhed. Pædagogernes Pension er tilsluttet FN's "Global Compact" og indarbejder hensyn til menneskerettigheder, sociale forhold, miljø- og klimamæssige forhold samt bekæmpelse af korruption i sine investeringer og i sin aktive ejerskabsstrategi.

Pædagogernes Pension redegør for sit samfundsansvar i den årlige rapportering til Global Compact i henhold til Bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensjonskasser § 132.

Den seneste opdaterede version af rapport om samfundsansvar (CSR) er tilgængelig både på PBU's hjemmeside under <https://www.pbu.dk/om-os/sadan-investerer-vi/social-ansvarlighed/> og på Global Compacts hjemmeside www.unglobalcompact.org. CSR-rapporten for 2016 forventes at foreligge ultimo marts 2017. PBU har åbenhed omkring alle noterede aktieinvesteringer, og på pbu.dk findes en liste over aktuelle aktieinvesteringer.

Udøvelsen af aktivt ejerskab sker i samarbejde med PBU's eksterne rådgiver BMO Global Asset Management, der løbende overvåger pensionskassens investeringer og rapporterer til PBU om eventuelt brud på lovgivning og internationale konventioner samt om væsentlige udfordringer for virksomhedernes langsigtede værdiskabelse. Overvågningen følges op af dialog med selskaberne om sociale,

miljø-, klimamæssige og etiske forhold samt af stemmeafgivning på børsnoterede virksomheders generalforsamling.

I 2016 har Pædagogernes Pension gennemført en benchmarking af sin ESG rådgivningsydelse. Desuden har man som led i en revision af sin strategi for aktivt ejerskab besluttet en mere konsekvent løbende evaluering af selskaber, som ikke har været tilstrækkelig modtagelige for kritisk dialog.

Dialogen med selskaber i PBU's investeringsportefølje har i 2016 været koncentreret om opfølgning på FN's klimaaftale fra topmødet i Paris og er blevet udvidet til, udover olie- og gasselskaber samt energiforsyningsvirksomheder, at omfatte industrivirksomheder med store CO₂ fodaftryk. PBU har ligeledes via sin eksterne rådgiver BMO præciseret forventningerne til tekstil- og tøjproducenters håndtering af leveløn samt frihed for fagforeninger og retten til at organisere sig. Disse aktiviteter er nærmere beskrevet i Global Compact-rapporten.

Videnressourcer og strategisk udvikling i PBU

PBU har valgt en organisering, hvor den daglige administration af medlemmernes pensionsordninger, regnskabet og fondsadministrationen mv. er outsourcet til en ekstern leverandør. På investeringsområdet er de konkrete investeringer outsourcet til eksterne formueforvaltere, der udvælges og håndteres af PBU, som også står for taktiske investeringer.

Det sikrer stordriftsfordele samtidig med, at ledelsen i PBU kan have fokus på strategi- og produktudvikling. Organiseringen betyder, at pensionskassen har en relativt lille og højt specialiseret medarbejderstab. De to største outsourcing leverandører er Forca A/S og Nykredit Portefølje Administration, hvortil, der kommer aftaler med en række eksterne formueforvaltere, der håndteres af PBU.

Kommunikation og digitalisering

Der er fortsat fokus på digitaliseringen i PBU, som indebærer, at medlemmerne i flere og flere sammenhænge skal betjene sig selv via nye digitale løsninger. Det betyder både lavere omkostninger til administration og en bedre service for medlemmerne. PBU's medlemmer har taget udbuddet af selvbetjeningsmuligheder til sig. Hjemmesiden pbu.dk besøges således af ca. 10.000 medlemmer hver måned, og der er 3.500 logins på medlemsportalen. PBU arbejder for at løfte dette tal.

Det er vigtigt for Pædagogernes Pension, at medlemmerne har kendskab til og opmærksomhed på deres pensionsopsparring og forsikringer. Det kræver klar og forståelig dialog med og kommunikation til medlemmerne. En af hjørnestene i dette arbejde er den fortsatte fokus på digitaliseringen i PBU.

Den nye integrerede hjemmeside/medlemsportal tilbyder målrettet og personaliseret kommunikation til det enkelte medlem. Ydermere er løsningen 100 pct. responsiv – hvilket betyder, at man kan benytte den på både PC, tablet og telefon.

I 2016 lanceredes PBU Pensionstjek – som er et nyt digitalt redskab. PBU Pensionstjek henter information om alle medlemmets pensioner (PBU-pensionen, folkepensionens grundbeløb, ATP og øvrige

opsparinger til pension) – og sammenligner udbetalingerne med den løn medlemmet har i dag. Dermed får man nemt og hurtigt et overblik over, hvordan økonomien ser ud som pensionist. PBU Pensionstjek danner dermed et rigtigt godt udgangspunkt for en rådgivningssamtale omkring pensionsøkonomien. Pædagogerne har taget rigtigt godt imod pensionstjekket. Hver måned tager ca. 65 medlemmer således tjekket. På BUPL's kongres i december 2016, tog hver anden kongresdelegeret pensionstjekket. Pensionstjekket vil blive videreudviklet i 2017.

I 2016 har PBU afholdt 21 fyraftensmøder om Alder & Pension for medlemmer på 55 år og opefter. På fyraftensmøderne gennemgår PBU's specialister de områder, man især skal være opmærksom på, når man forbereder sin pensionstilværelse. Omkring 2.000 har deltaget i disse møder.

I efteråret 2016 var Pædagogernes Pension repræsenteret på alle generalforsamlinger i de lokale fagforeninger. Som led heri fik over 600 pædagoger foretaget pensionstjek. Samtidig blev det besluttet at afholde kurser målrettet tillidsrepræsentanter og fællestillidsrepræsentanter, så de bliver bedre i stand til at vejlede kolleger i at betjene de værktøjer, PBU stiller til rådighed for medlemmerne. I 2017 vil der på forsøgsbasis være mulighed for personlig rådgivning i de lokale fagforningshuse.

Investeringsvirksomhed

Formueafkast 2016

Formueafkastet på markedsrente i 2016 udgør 9,65 pct. på livscyklus for medlemmer med 20 år til pension. Verdensøkonomien udviklede sig kun delvist som ventet. Året 2016 startede således overraskende usikkert med skuffende vækst i USA og Kina, og det førte til markante rente- og aktiekursfald i 1. kvartal. I 2. halvår steg både renter og aktier i takt med større optimisme omkring vækstudsigterne. I kølvandet på det amerikanske præsidentvalg i november steg aktierne ret markant på større optimisme omkring amerikansk økonomi.

De 10-årige renter faldt 0,6 procentpoint i Danmark i 2016, og lidt mindre i Tyskland. Faldet kan især henføres til en overraskende lempelig pengepolitik, særligt i Euro-zonen. Rentefaldet på statsobligationer i Tyskland og til dels USA var også med til at skabe høje afkast på næsten alle andre aktivklasser, idet investorerne flyttede penge fra statsobligationer og over i andre aktivklasser. Aktierne steg 10,7 pct. målt ved udviklingen i det globale aktieindeks MSCI World, og var primært drevet af amerikanske og til dels latinamerikanske aktier samt en lidt stærkere US-dollar. Blandt PBU's aktivklasser har der været positive og relativt høje afkast på alle aktivklasser, jf. tabel 2.

Tabel 2. Formueafkast i markedsrente på aktivtyper før skat, 2012-2016

(pct.)	2016	2015	2014	2013	2012
Nominelle obligationer	6,4	-0,6	10,5	-0,4	6,3
Virksomhedsobligationer	9,3	-2,0	4,3	4,9	11,9
Obligationer udstedt af udviklingslande	14,3	-4,5	10,9	-8,3	15,5
Indeksobligationer	9,0	-0,9	8,7	-6,3	5,7
Børsnoterede aktier	9,6	11,3	16,7	21,6	16,4
Ejendomme	7,6	7,2	6,7	3,4	4,0

Aktivsammensætningen

I tabel 3 fremgår den gennemsnitlige aktivsammensætning for PBU's markedsrenteordning.

Tabel 3. Gennemsnitlige aktivsammensætning for markedsrente, ultimo 2016

(pct.)	2016
Nominelle obligationer*	23
Virksomhedsobligationer	10
Obligationer udstedt af udviklingslande	5
Indeksobligationer	3
Aktier	51
Ejendomme	8

*: Inklusive eventuelle likvide beholdninger

Det fremgår, at porteføljen har en spredning på en række aktivklasser med hovedvægten på børsnoterede aktier og danske stats- og realkreditobligationer. I aktier indgår både børsnoterede og unoterede aktier samt fonde.

Risikostyring

Pensionsordningen for pædagogerne i PBU er en markedsrenteordning med livscyklus – dvs. at investeringsrisikoen på pædagogernes opsparing er aldersafhængig og i PBU aftrappes fra alder 45 år frem til alder 70 år, hvorefter den er konstant. På en markedsrenteordning bæres investeringsrisikoen fuldt ud af medlemmerne. Pensionsordningen omfatter herudover ensartede kollektive gruppelevsdækninger, dog med mulighed for enkelte individuelle tilvalg. Forsikringsrisikoen bæres også af medlemmerne i den forstand, at betalingen – som er ens for alle medlemmer – for forsikringsdækningen fastsættes med udgangspunkt i alle medlemmers konstaterede og forventede sygdomsrisici og levetider.

Medlemmernes investeringsrisiko er på denne baggrund det væsentligste område for risikostyringen i PBU. Risikostyringssystemet består på den ene side af at opgøre solvenskapitalkravet og overvåge overholdelsen heraf og på den anden side at sikre, at medlemmernes investeringer på livscyklus sker med en afvejning mellem en høj alderspension og en tilpas investeringsrisiko, der sikrer, at de pensioner, som medlemmerne stilles i udsigt i pensionsprognoserne, er realistiske. På markedsrente vil

der dog altid være risiko for en lavere pension, hvis kapitalmarkederne og øvrige risikoelementer udvikler sig ugunstigt.

Styringen af medlemmernes risici vedrører væsentligst styringen af markeds-, investerings-, levetids-, invaliditets- samt omkostningsrisici. Styringen af PBU's (instituttets) risiko måles gennem solvenskapitalkravet (SCR), der måler kapitalbehovet ved en såkaldt 200 års negativ begivenhed på 1 års sigt, og i forhold til udmøntningen af forretningsmodellen, hvilket måles gennem kapitalplanen. I kapitalplanen indgår også en vurdering af, om fremtidige solvenskapitalkrav kan opfyldes, og at PBU's forretningsmodel med stor sikkerhed kan gennemføres over den strategiske horisont – typisk mindst 5 år.

Investeringsmæssige risici, herunder markeds-, kredit-, koncentrations- og likviditetsrisici, måles og styres ligeledes gennem PBU's egen risikomodel (ØRN), der er en overbygning baseret på "trafiklys"-opgørelser i form af faste negative scenarier på kapitalmarkederne (stress-test). Udover de faste negative scenarier tillægges alle investeringsforvaltere i modellen en række risikotillæg, herunder markeds-, forvalter- og likviditetsrisici samt risikotillæg for eventuel lånefinansieret investering (gearing). Disse risici gennemgås løbende i forhold til markedsudviklingen, og endeligt fastlægges en makrofaktor i investeringskomitéen. Makrofaktoren er et mål for, hvor sikker investeringskomitéen er på den fremadrettede makroøkonomiske udvikling. Hvis der er usikkerhed øges makrofaktoren og dermed den samlede investeringsmæssige risiko. Bestyrelsen har fastsat rammer for den investeringsmæssige risiko for alle aldersgrupper på livscyklus og øvrige kapitalelementer målt ved ØRN-modellen.

PBU har endvidere siden 2013 anvendt Prudent Person-beregninger – se under Solvens II nedenfor – som grundlag for bestyrelsens beslutninger om satser for pensioner set i forhold til afkastforventningerne i den besluttede investeringspolitik. Satserne anmeldes til Finanstilsynet.

PBU opgør løbende solvenskapitalkravet (SCR) under reglerne i Solvens II. Bestyrelsen har fastlagt, at SCR i PBU opgøres efter standardmodellen under Solvens II, dvs. uden anvendelse af muligheden for interne modeller og uden reduktioner, fx udnyttes muligheden for en lavere solvensbelastning i forhold til visse infrastruktur investeringer ikke.

Af tabel 4 fremgår basiskapital, solvenskapitalkravet og overdækning primo og ultimo 2016.

Tabel 4. Solvenskapitalkrav og overdækning, ultimo 2016

(mio. kr.)	31.12.2016	01.01.2016
Anvendelig basiskapital til dækning af kapitalkrav	3.699	3.668
Solvenskapitalkrav (SCR)	1.246	1.203
Overdækning	2.453	2.465

Bestyrelsen gennemgår mindst én gang årligt opgørelsesmetoden (se nedenfor under Risikovurdering), hvilket senest er sket på bestyrelsesmødet den 15. december 2016. Der udarbejdes følsomhedsanalyser i forhold til SCR for at vurdere sikkerheden i opgørelsen over for ændringer i de væsentligste risici, fx aktie-, rente- og valutakursrisikoen.

Risikovurdering

PBU's bestyrelse har også i 2016 gennemført en risikovurdering, der i december 2016 blev indsendt til Finanstilsynet. Risikovurderingen viser, at PBU på både kort sigt (1 år) og på længere sigt (5 år) med stor sikkerhed kan modstå risici i forhold til solvenskravet og i forhold til kapitalplanen for gennemførelse af forretningsmodellen, og at PBU dermed er robust.

PBU's bestyrelse har – baseret på gennemgangen af alle risici i standardmodellen – vurderet, at den indregnede risiko i standardmodellen i forhold til PBU's risici sikrer, at solvenskapitalkravet med meget stor sikkerhed har et sikkerhedsniveau på 99,5 pct. på 1-års sigt. I denne vurdering indgår, at PBU siden begyndelsen af 2015 har været på markedrente med livscyklus.

Bestyrelsen har i risikovurderingen i forhold til forretningsmodellen påpeget enkelte områder med behov for øget fokus, herunder fortsat fokus på nedbringelse af investeringsomkostningerne.

Solvens II

Den 1. januar 2016 trådte de nye branchefælles solvensregler – Solvens II – i kraft. Solvens II indebærer ny regulering på en række områder og nye krav til både risikostyring, investering og compliance. Den nye regulering er gradvist blevet implementeret i lovgivningen og i Finanstilsynets praksis. PBU har således løbende i 2015 og starten af 2016 opdateret en række forretningsgange og politikker.

Der er, jf. kravene under Solvens II og den tilhørende ledelsesbekendtgørelse, etableret funktioner inden for områderne aktuariat, compliance, risikostyring og internal audit, ligesom der er udpeget nøglepersoner i PBU's administration inden for hvert af områderne. Internal audit er en overvågning af de øvrige kontrolfunktioner. I forvejen havde PBU disse funktioner, bortset fra internal audit-funktionen, som PBU har valgt at outsource til et eksternt revisionselskab med reference til den udpegede nøgleperson i PBU's egen administration,

I PBU har overgangen til Solvens II medvirket til en organisatorisk styrkelse af risikostyringsfunktionen, herunder udpegningen af en nøgleperson og en klarere adskillelse mellem investeringsfunktionen og risikostyringsfunktionen. Begge områder er i 2016 med projekterne Risikostyring 2.0 og Investering 2.0 – begge med inddragelse af bestyrelsen og ekstern konsulentbistand – gennemgået for at sikre opfyldelsen af kravene under Solvens II.

Beregningen af solvenskapitalkravet (SCR) under Solvens II foretages af Forca, mens PBU overordnet har ansvaret, herunder controlling og godkendelse af opgørelsen. Forca har i samarbejde med kunderne – herunder PBU – etableret en samlet Solvens II-løsning, der er fuldt automatiseret og

compliant med Solvens II-lovgivningen og regnskabsbekendtgørelsen. Forca's opgørelse af SCR er blevet testet op imod PBU's egenudviklede solvensmodel, hvilket har givet identiske resultater. Der er sket indberetning af SCR til EIOPA og Finanstilsynet.

SCR-løsningen i Forca har samlet set styrket kvaliteten af solvensopgørelsen og mindsket risikoen for operationelle fejl, da løsningen indebærer både en konsistent anvendelse af data på tværs af forsikringssystemet, fondssystemet og økonomisystemet og en fuldt integreret godkendelsesproces for de anvendte data.

Samtidig med opgørelsen af solvenskapitalkravet er der indført bestemmelser vedrørende Prudent Person-princippet under Solvens II. Prudent Person erstatter flere af de eksisterende regler for investeringsaktivernes sammensætning og risiko. Prudent Person-princippet indebærer, at forsikrings-selskaber skal investere aktiverne, så forsikringstagerens interesser varetages bedst muligt, herunder kun at investere i aktiver og instrumenter, hvortil der knytter sig risici, der kan identificeres, måles, forvaltes, kontrolleres og rapporteres om.

Resultat, balance og egenkapital

Resultat til fordeling

Resultatet til fordeling mellem medlemmerne og egenkapitalen udgøres af summen af rente-, risiko- og omkostningsresultaterne – driftsresultatet – samt regulering som følge af ændringen i diskonteringsrente og udviklingen i medlemmernes sammensætning på fx alder.

Tabel 5. Resultat til fordeling

(mio. kr.)	2016	2015
Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	3.842	1.342
Tilskrivning af afkast og grundlagsrente til medlemmerne før bonus	-3.464	-1.382
Renteresultat før bonus, i alt	378	-40
Risikoresultat	153	244
Omkostningsresultat før bonus	2	20
Driftsresultat, i alt	533	225
Markedsværdiregulering af pensionshensættelser	583	2.227
Ændring i kapitalværdi af fremtidige administrationsoverskud	0	-36
Realiseret resultat til fordeling	1.115	2.416

Anm.: Der er foretaget afrundinger i tabellen, og tallene summer ikke nødvendigvis.

Det realiserede resultat på 1.115 mio. kr., jf. tabel 3, tillagt pensionsafkastskat på 687 mio. kr. udgør 1.802 mio. kr. Af dette vedrører 1.010 mio. kr. de bonusberettigede forsikringer og 792 mio. kr. de ikke-bonusberettigede forsikringer.

Renteresultatet består af det opnåede investeringsresultat fratrasket forrentningen af medlemmernes opsparing og udgør 378 mio. kr.

Risikoresultatet er de opkrævede risikopræmier fratrukket udgiften til risikoydelser og udgjorde 153 mio. kr. Medlemmerne har fået udbetalt 412 mio. kr. til ydelser ved død til efterladte, invalideydelser og til kritisk sygdom. Det positive risikoresultat kom medlemmerne til gode i form af lavere betaling for forsikringsdækninger i 2016. De ændrede regler for tildeling af førtidspension har medført færre tilkendelser af invalidepensioner over de seneste år, mens der i 2016 er flere medlemmer der har fået udbetaling ved ressourceforløb.

Omkostningsresultatet før bonus er de opkrævede omkostningsbidrag fratrukket de faktiske administrationsomkostninger og udgjorde 2 mio. kr. i 2016 mod 20 mio. kr. i 2015. Det faldende omkostningsniveau kommer medlemmerne til gode i form af lavere omkostningsbidrag fremover.

Driftsresultatet udgjorde derfor 533 mio. kr. mod 225 mio. kr. i 2015.

Resultat

PBU har anmeldt regler for overskudsfordeling til Finanstilsynet. Reglerne fastlægger fordelingen af overskuddet mellem medlemmernes pensionsordninger og medlemmerne som ejere. Medlemmernes andel som ejere – egenkapitalforrentningen eller resultatet – udgør 234 mio. kr. i 2016.

Tabel 6. Disponering af resultat til fordeling

(mio. kr.)	2016	2015
Realiseret resultat til fordeling	1.115	2.416
Medlemmers bonustilskrivning	-3	126
Bonus ved overgang til markedsrente	838	1.028
Årets ændring i risikomargen	-86	0
Årets ændring i individuel bonus	-15	0
Årets ændring i risikofond	63	0
Årets ændring i kollektivt bonuspotentiale	85	267
Fordelt til medlemmerne	881	1.421
Fordelt til egenkapitalen	234	995

Medlemmernes pensionsordninger har fået 3.464 mio. kr. før bonus i form af tilskrivning af afkast og grundlagsrente, jf. tabel 5. Hertil kommer yderligere 881 mio. kr. i form af bonus og opbygning af bonuspotentialer, jf. tabel 6. Medlemmerne har dermed i alt fået 4.345 mio. kr. i 2016.

Bidrag og udbetalinger

Medlemsbidrag udgjorde 2.661 mio. kr. i 2016 mod 2.578 mio. kr. i 2015. Dette svarer til en stigning på 83 mio. kr. eller 3,2 pct.

I alt udbetalte PBU i 2016 ydelser på 1.490 mio. kr. mod 1.386 mio. kr. i 2015, en stigning på 7,5 pct. Ydelserne fordeler sig overordnet med:

- 643 mio. kr. til alderspensioner
- 248 mio. kr. til invalideydelser
- 110 mio. kr. til ydelser ved død
- 34 mio. kr. til kritisk sygdom samt
- 455 mio. kr. til overførsler og udtrædelser vedrørende medlemmer, der ophævede pensionsordningen i PBU.

PBU har fortsat langt flere bidragsbetalende medlemmer end pensionister, men et stigende antal betalende medlemmer vil gå på pension i de kommende år, og derfor vil de udbetalte pensionsydelser procentuelt stige forholdsvist meget. I kroner vil medlemsbidragene over den kommende årrække dog fortsat overstige udbetalingerne med bred margin.

Egenkapital og konsolidering

Egenkapitalen udgjorde 3.728 mio. kr. pr. 31. december 2016, hvilket er 47 mio. kr. mere end ved indgangen til året, svarende til årets resultat korrigeret for primo overførsel til hensættelser, i forbindelse med overgangen til Solvens II, og udlodning af pensionistbonus.

Der blev tilskrevet renter og bonus fra egenkapitalen på medlemmers depoter i 2015. Da tilskrivning på medlemmers depoter er skattepligtig (PAL-skat), og da tilskrivningen oversteg det samlede skattepligtige afkast på egenkapitalen, opstod der i 2015 et skatteaktiv på 317 mio. kr. I 2016 er det samlede skattepligtige afkast på egenkapitalen så stort, at skatteaktivet kan nedskrives med 239 mio. kr.

Pensionsvirksomhed

Pensionspakken

Siden 2014 har alle ikke-pensionerede medlemmer i PBU været omfattet af Pensionspakken. Denne er en enkel og fremtidssikret pensionsordning, hvor flest mulige penge går til pension samtidig med, at medlemmerne har gode forsikringer ved sygdom og død. Der bliver løbende taget stilling til størrelsen af forsikringerne, så de sammen med den offentlige pension og ATP giver en tilstrækkelig dækning for en typisk pædagog. Medlemmernes opsparing bliver forrentet med markedsrente gennem hele pensionsordningens levetid, hvilket giver den bedste forrentning over tid.

I 2015 blev alderspensionisterne og i 2016 opsparingen til alderspension for invalidepensionisterne ligeledes omfattet af Pensionspakken og markedsrente.

PBU Weekendpension

Medlemmernes har mulighed for at spare ekstra op til pension dels via supplerende indbetaling til hovedordningen i PBU og dels via PBU Weekendpension. Medlemmerne har således mulighed for at

etablere den supplerende pensionsopsparing, der passer bedst sammen med den obligatoriske pensionsordning og medlemmets ønsker og behov.

Medlemsudviklingen

PBU har 111.354 medlemmer inkl. børne- og ægtefællepensionister ultimo 2016. Antallet af indbetalende medlemmer er stabilt på trods af pres på de kommunale budgetter. Antallet af pensionerede og hvilende medlemmer er stigende, men udgør fortsat en lille andel af den samlede medlemsbestand.

Tabel 7. Medlemmer og pensionister, ultimo

(antal)	2016	2015
Betalende medlemmer*	66.626	66.968
Hvilende medlemmer	27.331	26.850
Pensionerede medlemmer	15.733	14.509
Medlemmer, i alt	109.690	108.327
Alderspensionister	12.950	11.631
Invaldepensionister	2.783	2.878
Pensionerede medlemmer, i alt	15.733	14.509
Ægtefællepensionister	998	976
Børnepensionister	666	752
Børne- og ægtefællepensionister, i alt	1.664	1.728

*: Inklusive bidragsfrit dækkede.

Forrentning af medlemmernes pensionsopsparing

I Pensionspakken er medlemmernes opsparing forrentet med en depotrente, der svarer til det opnåede afkast på investeringsaktiverne fratrukket pensionsafkastskat og investeringsomkostninger. Depotrenten for en 45-årig har siden etableringen af Pensionspakken i 2003 i gennemsnit udgjort 5,2 pct. pr. år.

Af figur 1 fremgår udviklingen i 100 kr. forrentet med depotrenten for en 45-årig i Pensionspakken siden 1. januar 2003. 100 kr. indbetalt i 2003 er således vokset til 204 kr. ved udgangen af 2016. Af figuren fremgår, at selvom der var tab under den finansielle krise i 2008-2009 er tabet indhentet og medlemmerne har over perioden fået en depotrente, der langt overstiger inflationen. På en markedsrenteordning må det forventes, at der fra tid til anden vil være år med negative depotrenter, men bestyrelsen er af den opfattelse, at over længere perioder vil depotrenten på en markedsrenteordning være højere end en garanteret grundlagsrente på gennemsnitsrente.

Figur 1. Hvad er 100 kr. blevet til fra 2003-2016 - Pensionspakken

PBU's ledelse

Generalforsamling og delegeretforsamling

På generalforsamlingen 2016 blev der ikke valgt nye medlemmer til bestyrelsen.

Delegeretforsamlingen blev valgt i efteråret 2013. Som følge af ændrede regler for afholdelse af lokale generalforsamlinger, er kadencen for valg til PBU's delegeretforsamling blevet tilpasset hertil, hvorfor det blev besluttet at udvide funktionsperioden for den i 2013 valgte forsamling til fem år, det vil sige for årene 2014-2018. Der er således nyvalg til delegeretforsamlingen i efteråret 2018.

Forsamlingen består af 35 delegerede. Der vælges tre delegerede fra hvert område svarende til BUPL's lokale fagforeninger, dog kun én fra Bornholm. Der vælges endvidere én delegeret fra Landsforeningen for Socialpædagoger (LFS).

Delegeretforsamlingen har i 2016 afholdt 3 møder.

Bestyrelsen

Der er ikke indtrådt eller fratrådt medlemmer af bestyrelsen i 2016.

Kommunernes Landsforening og Børne og Ungdomspædagogerne Landsforbund udpeger hver to medlemmer af PBU's bestyrelse. På generalforsamlingen vælges der tre medlemmer af og blandt pensionskassens medlemmer til bestyrelsen. Endvidere vælges der på generalforsamlingen 2 uafhængige og særligt kyndige medlemmer til bestyrelsen for en to årig periode.

Bestyrelsen har i 2016 afholdt 7 møder.

Revisionsudvalget

PBU's bestyrelse har i henhold til lovgivningen nedsat et revisionsudvalg. Revisionsudvalgets opgave er at have særlig fokus på at overvåge pensionskassens regnskabsaflæggelse og overvåge, om pensionskassens interne kontrol- og risikosystemer fungerer effektivt.

PBU's revisionsudvalg består af tre bestyrelsesmedlemmer, herunder de to uafhængige og særligt kyndige medlemmer af bestyrelsen. Lis Skovbjerg er valgt som formand for revisionsudvalget, Leif Hasager som næstformand, og udvalgets tredje medlem er bestyrelsesformand Claus Omann Jensen.

Revisionsudvalget har i 2016 afholdt 3 møder. Revisionsudvalget kvalificerer og forbereder drøftelserne i bestyrelsen inden for udvalgets virke, som overordnet omfatter regnskab, revision, compliance og risiko.

Direktionen

Administrerende direktør Leif Brask-Rasmussen fratrådte som direktør den 31. juli 2016 for at gå på pension. Sune Schackenfeldt tiltrådte som ny direktør pr. 1. august 2016.

Ledelse og styring

Som en del af Solvens II har Finanstilsynet pr. 1. januar 2016 fastsat en række krav til ledelsen og styringen af livsforsikringsselskaber og pensionskasser, herunder PBU. Det overordnede formål med kravene er at sikre en sund virksomhed med effektive former for virksomhedsstyring.

Der er i den forbindelse etableret funktioner indenfor områderne aktuariat, compliance, risikostyring og internal audit, ligesom der er udpeget nøglepersoner indenfor hver af disse områder. Internal audit-funktionen er ny og har til formål at overvåge de øvrige kontrolfunktioner. Endvidere har bestyrelsen besluttet en række nye politikker indenfor intern kontrol, compliance og risikostyring, ligesom der er sket en organisatorisk styrkelse af risikostyringsfunktionen

Aflønningspolitik

Bestyrelsen har i henhold til lovgivningen fastlagt en aflønningspolitik for PBU, som kan ses på <https://www.pbu.dk/globalassets/om-pbu/fakta-om-pbu/aflonningspolitik---2016.pdf> . Aflønningspolitikken indebærer blandt andet at ingen væsentlige risikotagere – herunder direktionen og ledelsen – modtager variable lønde, herunder bonus.

Måltal for det underrepræsenterede køn

PBU's bestyrelse skal i henhold til lovgivningen opstille et måltal for det underrepræsenterede køn med henblik på at opnå en ligelig repræsentation mellem kønnene på posterne i hvert af de øverste ledelseslag. Bestyrelsen opfatter en ligelig repræsentation som en repræsentation af hvert køn med mindst 33 pct.

I PBU's bestyrelse er der ved udgangen af 2016 to kvinder og syv mænd, hvorfor en ligelig repræsentation ikke er opnået, hvilket blandt andet skyldes, at der ikke har været udskiftning. Målet er, at der i 2018 er opnået en mere ligelig repræsentation.

Bestyrelsen, delegeretforsamlingen og daglig ledelse

Bestyrelsen

Claus Omann Jensen *
Formand
Borgmester, Randers
Kommune

Lasse Bjerg Jørgensen **
1. næstformand
Hovedkasserer, BUPL

Torstein Grubb ***
2. næstformand
Pædagog

Steffen Poulsen ***
SFO-leder

Kim Hyttel ***
Institutionsleder

Mette Aagaard Larsen **
Faglig sekretær, BUPL

Andreas Liske Keil *
Medlem af Borgerrepræsentationen
Københavns Kommune

Lis Skovbjerg ***
Særligt kvalificeret medlem

Leif Hasager ***
Særligt kvalificeret medlem

* Udpeget af Kommunernes Landsforening (KL)

** Udpeget af Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL)

*** Valgt af medlemmerne

Delegeretforsamlingen fra den 1. januar 2017

Bjarne Kofoed	Hovedstaden
Bjarne Benda	Hovedstaden
Ulla Mathiesen	Hovedstaden
Per B. Andersen	Storkøbenhavn
Per Uno Nielsen	Storkøbenhavn
Brigitte Christensen	Storkøbenhavn
Lars Christensen	Nordsjælland
Bent Pedersen	Nordsjælland
Connie Elisabeth Madsen	Nordsjælland
Torstein Grubb	Midtsjælland
Kay Abrahamsen	Midtsjælland
Pia Ungstrup Petersen	Midtsjælland
Flemming Jørgensen	Sydøstsjælland
Mette Laurentzius	Sydøstsjælland
Bjørn Paw Steenberg	Sydøstsjælland
Susanne B. Frederiksen	Bornholm
Anders Bech Kristensen	Fyn
Marianne Carlsen	Fyn
Johannes Nissen	Fyn
Claus-Peter Aanum	Syddjylland
Per Wøssner	Syddjylland
Lasse Porsgaard Birkelund	Syddjylland
Kim Hyttel	MidtVestjylland
Astrid Jensen	MidtVestjylland
Søren Kjær Roslyng-Jensen	MidtVestjylland
Lone Brask Bay	Østjylland
Elisabeth Skousen	Østjylland
Preben Fonslet Jørgensen	Østjylland
Thomas Dahl	Århus
Steffen Poulsen	Århus
Lars Møller	Århus
Peter Leth Nielsen	Nordjylland
Grete Kirstine Nielsen	Nordjylland
Per Just Thodberg	Nordjylland
Hanne Rosenqvist	LFS

Bestyrelsens ledelseshverv

Bestyrelsesformand Claus Omann Jensen

Borgmester, Randers Kommune
Bestyrelsesformand for Verdo A/S
Medlem af Kommunekontaktrådet
Næstformand i Væksthus Midtjylland
Medlem af politisk styregruppe - BRA Business Region Aarhus
Medlem af Erhverv Randers
Næstformand i kredsrådet for Østjyllands Politi
Formand for Beredskab og sikkerhed Randers Favrskov Djursland
Medlem af KL's repræsentantskab
Medlem af Letbanerådet
Formand for Vindmøllerådet Randers
Bestyrelsesmedlem i JENSENplus
Bestyrelsesmedlem i plusINDRETNING Aps
Bestyrelsesmedlem i Støvringgaard

1. næstformand Lasse Bjerg Jørgensen

Hovedkasserer i BUPL
Formand for BUPL-A
Bestyrelsesmedlem i Danske A-kasser
Bestyrelsesmedlem i Vesterbro Ungdomsgård
Bestyrelsesmedlem i Ulandssekretariatet
Medlem af repræsentantskabet i Lån & Spar Bank A/S

2. næstformand Torstein Grubb

Bestyrelsesmedlem Steffen Poulsen

Bestyrelsesmedlem Kim Hyttel

Kritisk revisor for BUPL forbund og BUPL MidtVestjylland
Suppleant for kritisk revisor for BUPL-A
Kasserer i Danske Ølsamlere

Bestyrelsesmedlem Mette Aagaard Larsen

Faglig sekretær i BUPL
Næstformand i BUPL-A

Bestyrelsesmedlem Andreas Liske Keil

Medlem af Københavns Borgerrepræsentation

Bestyrelsesmedlem Lis Skovbjerg

Næstformand i Pensionskassen for Magistre og Psykologer
Næstformand i MP Ejendomme P/S
Bestyrelsesmedlem i BIG Fonden
Bestyrelsesmedlem i MP Investment Management A/S
Bestyrelsesmedlem i BIG 2 Holding A/S
Næstformand i Revisionsudvalget i Pensionskassen for Magistre og Psykologer

Bestyrelsesmedlem Leif Hasager

Bestyrelsesmedlem i Kirk Kapital
Bestyrelsesmedlem i KJK Sicav

Direktionens ledelseshverv

Administrerende direktør Sune Schackenfelt

Bestyrelsesformand for PBU Bolig A/S

Bestyrelsesformand for Ejendomsudvikling Flintholm Have P/S

Bestyrelsesformand for Ejendomsudvikling Kronborg Strand P/S

Bestyrelsesmedlem i Forca A/S

Bestyrelsesformand for Cystisk Fibrose Landsforeningen

Alle disse hverv er ulønnede.

For yderligere oplysninger om Sunes CV, hverv og personlige oplysninger henvises til følgende link:

<https://www.pbu.dk/om-os/fakta-om-pbu2/organisation/Ledelse/sune-schackenfelt/>

Ledelsesgruppen

Adm. direktør Sune Schackenfelt

Ansvarshavende aktuar Frank Cederbye

Investeringsdirektør Morten Schou

Økonomidirektør Lars Ingemann Nielsen

Udviklingsdirektør Jan Kæraa Rasmussen

For yderligere oplysninger om ledelsesgruppen henvises til følgende link:

<https://www.pbu.dk/om-os/fakta-om-pbu2/organisation/Ledelse/>

5-års oversigter: Hovedtal og Finanstilsynets nøgletal

Tabel 8. Regnskabet hovedtal (pensionskassen), 2012-2016

(mio.kr.)	2016	2015	2014	2013	2012
Resultatopgørelsens hovedtal					
Medlemsbidrag	2.661	2.578	2.556	2.518	2.486
Pensionsydelse*	1.490	1386	1854	1060	905
Investeringsafkast efter PAL-skat	3.842	1.342	4.005	2.095	2.875
Administrationsomkostninger	38	34	47	82	83
Pensionsteknisk resultat	-14	932	-153	-69	-925
Resultat	234	995	61	52	-718
Balancens hovedtal					
Hensættelser til pensionsaftaler og investeringskontrakter, i alt	55.000	50.072	48.566	43.864	40.447
Egenkapital	3.728	3.681	2.686	2.626	2.574
Aktiver	63.222	57.760	53.256	47.672	44.377
Aktiver (koncern)	63.346	57.863	53.334	47.839	44.610

Bemærkninger.:

Ændring i regnskabsbekendtgørelsen, også jf. Regnskabspraksis note 1, er af en sådan karakter, at det ikke er praktisk muligt at tilpasse balancens sammenligningstal. Sammenligningstal for perioden før 2016 er derfor ikke direkte sammenlignelige med 2016.

Pensionsydelse i 2014, eksklusiv afgift af kapitalpensioner afregnet til SKAT på 691 mio. kr., udgjorde 1.164 mio. kr.

Aktiver i 2012-2014 er inklusive Gæld angående afledte finansielle instrumenter og Gæld til kreditinstitutter

Noter:

Bortset fra aktiver er hovedtallene identiske for pensionskassen og koncernen.

Afrundinger kan medføre, at tallene ikke summer.

Tabel 9. Nøgletal (pensionskassen), 2012-2016

	2016	2015	2014	2013	2012
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter før pensionsafkastskat (N2)	8,5	3,7	10,2	7,9	9,0
Afkastprocent for 45 årig, pct.	9,6	4,8	10,2	7,9	9,0
Afkastprocent for 50 årig, pct.	8,7	4,8	10,2	7,9	9,0
Afkastprocent for 60 årig, pct.	8,2	2,9	10,2	7,9	9,0
Afkastprocent for 75 årig, pct.	7,9	0,0	10,2	7,9	9,0
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter efter pensionsafkastskat	7,2	3,1	8,6	6,7	7,6
Afkastprocent relateret gennemsnitsrenteprodukter før pensionsafkastskat (N1)	7,6	1,7	10,4	1,7	8,1
Afkastprocent relateret gennemsnitsrenteprodukter efter pensionsafkastskat	6,4	1,4	8,8	1,4	6,8
Kontorente relateret til Livscyklus (efter pensionsafkastskat)					
Kontorente for 45 årig, pct.	3,8	5,1	9,0	6,6	8,7
Kontorente for 50 årig, pct.	3,2	5,1	9,0	6,6	8,7
Kontorente for 60 årig, pct.	3,5	3,7	9,0	6,6	8,7
Kontorente for 75 årig, pct.	4,2	1,4	9,0	6,6	8,7
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter (N3)	3,75	-	-	-	-
Omkostningsprocent af hensættelser (N4)	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Omkostninger pr. medlem (N5), kr.	321	285	398	700	699
Egenkapitalforrentning efter skat (N6)	6,3	31,2	2,3	2,0	-24,5
Forretning af overskudskapital, der tildeles afkast som egenkapital (N7)	-	-	-	-	-
Solvensdækning (N8) urevideret	296,9	305,0	-	-	-

Bemærkning:

Ændring i regnskabsbekendtgørelsen, også jf. Regnskabspraksis note 1, er af en sådan karakter, at det ikke er praktisk muligt at tilpasse sammenligningstal. Sammenligningstal for perioden før 2016 er derfor ikke direkte sammenlignelige med 2016.

Nøgletallet Solvensdækning (N8) er undtaget fra kravet om revision, jf. bekendtgørelse nr. 937 af 27. juli 2015 om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser, og er dermed ikke revideret.

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for Pensionskassen for Børne- og Ungdomspædagoger for regnskabsåret 2016.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med Lov om finansiell virksomhed.

Årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 2016.

Ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen og aktiviteterne i koncernen og pensionskassen samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer som koncernen og pensionskassen kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 15. marts 2017

Direktionen

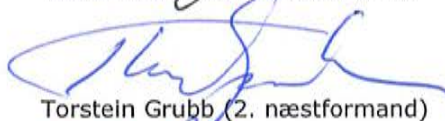
Sune Schackenfjeldt

Adm. direktør

Bestyrelsen

Claus Ormann Jensen (Formand)

Torstein Grubb (2. næstformand)

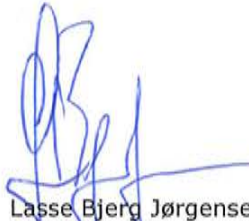
Kim Hyttel

Andreas Liske Keil

Lis Skovbjerg

Lasse Bjerg Jørgensen (1. næstformand)

Steffen Poulsen

Mette Aagaard Larsen

Leif Hasager

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til medlemmerne af Pensionskassen for Børne- og Ungdomspædagoger (PBU)

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for PBU for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som pensionskassen. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet". Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af koncernregnskabet og årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen eller pensionskassen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har

indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og pensionskassens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i koncernregnskabet og årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusion er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og pensionskassen ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af koncernregnskabet og årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om koncernregnskabet og årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiell virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med krav i lov om finansiell virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Nøgletallet solvensdækning

Ledelsen er ansvarlig for nøgletallet solvensdækning, der fremgår af nøgletaloversigten i tabel 9 i årsrapporten.

Som anført i hoved- og nøgletaloversigten er nøgletallet solvensdækning undtaget fra kravet om revision. Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter derfor ikke nøgletallet solvensdækning, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om dette nøgletal.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at overveje, om nøgletallet solvensdækning er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Hvis vi på dette grundlag konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i nøgletallet solvensdækning, skal vi rapportere herom. Vi har ingenting at rapportere i den forbindelse.

København, den 15. marts 2017

ERNST & YOUNG

Godkendt Revisionspartnerselskab

CVR-nr: 30 70 02 28

Jesper Dan Jespersen
Statsaut. revisor

Allan Lunde Pedersen
Statsaut. revisor

Resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse

Alle beløb i tusind kr.

Note	Pensionskassen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
PENSIONSVERKSOMHED				
Bruttomedlemsbidrag	2.660.801	2.578.264	2.660.801	2.578.264
Medlemsbidrag f.e.r., i alt	2.660.801	2.578.264	2.660.801	2.578.264
Indtægter fra tilknyttede virksomheder	119.451	51.256		
Indtægter fra associerede virksomheder	62.234	-5.134	62.234	-5.134
Indtægter af investeringsejendomme	15.746	13.591	135.197	51.654
Renteindtægter og udbytter m.v.	1.378.291	1.436.825	2.019.230	1.934.814
Kursreguleringer	3.179.252	340.489	2.643.523	100.034
Renteudgifter	-165.348	-168.766	-165.348	-168.962
Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-60.854	-87.678	-166.064	-331.761
Investeringsafkast, i alt	4.528.772	1.580.583	4.528.772	1.580.646
Pensionsafkastskat	-686.693	-238.090	-686.693	-238.097
Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	3.842.080	1.342.493	3.842.080	1.342.549
Pensionsydelse f.e.r., i alt	-1.490.151	-1.386.203	-1.490.151	-1.386.203
Ændring i pensionshensættelse f.e.r.	-4.739.936	-1.505.910	-4.739.936	-1.505.910
Pensionsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt	-38.388	-33.677	-38.388	-33.731
Overført investeringsafkast	-248.253	-62.837	-248.253	-62.837
PENSIONSTEKNISK RESULTAT	-13.848	932.130	-13.848	932.130
Egenkapitalens investeringsafkast	292.623	75.952	292.623	75.952
RESULTAT FØR SKAT	278.776	1.008.082	278.776	1.008.082
Pensionsafkastskat for egenkapital	-44.370	-13.115	-44.370	-13.115
ÅRETS RESULTAT	234.405	994.967	234.405	994.967
Anden totalindkomst	0	0	0	0
ÅRETS TOTALINDKOMST	234.405	994.967	234.405	994.967

Årets resultat overføres til egenkapitalen.

Balance – Aktiver

Alle beløb i tusind kr.

Alle beløb i tusind kr.	Note	Pensionskassen		Koncernen	
		2016	01.01.2016	2016	01.01.2016
Driftsmidler	6	1.282	1.964	1.282	2.029
MATERIELLE AKTIVER, I ALT		1.282	1.964	1.282	2.029
Investeringsejendomme	7	44.908	90.363	234.907	315.506
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder		122.389	276.100	-	-
Udlån til tilknyttede virksomheder		76.290	13.100	-	-
Kapitalandele i associerede virksomheder		185.698	58.526	185.698	58.526
Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt		384.377	347.726	185.698	58.526
Kapitalandele		547.107	670.878	3.849.021	3.164.082
Investeringsforeningsandele		4.470.638	4.090.081	796.700	1.247.221
Obligationer		2.367.404	3.921.626	2.666.875	4.186.979
Indlån i kreditinstitutter	8	562.329	392.910	663.853	514.244
Afledte finansielle instrumenter	9	48.983	5.326	53.012	17.784
Andre finansielle investeringsaktiver, i alt		7.996.461	9.080.820	8.029.461	9.130.310
INVESTERINGSAKTIVER, I ALT		8.425.745	9.518.909	8.450.066	9.504.342
INVESTERINGSAKTIVER TILKNYTTET MARKEDSRENTETPRODUKTER	10	54.350.559	47.546.431	54.350.597	47.546.431
Tilgodehavender i forbindelse med direkte pensionsforretninger hos pensionstagere		5.722	7.465	5.722	7.465
Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder		3.806	0	-	-
Andre tilgodehavender	11	8.935	18.196	10.952	20.347
TILGODEHAVENDER, I ALT		18.463	25.661	16.673	27.811
Udskudt pensionsafkastskat		90.102	317.140	90.102	317.140
Likvide beholdninger		173.001	175.823	173.261	176.075
ANDRE AKTIVER, I ALT		263.103	492.963	263.363	493.215
Tilgodehavende renter		72.474	103.443	116.886	132.465
Andre periodeafgrænsningsposter	12	90.567	70.739	146.876	156.772
PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER, I ALT		163.041	174.182	263.762	289.237
AKTIVER, I ALT		63.222.193	57.760.107	63.345.745	57.863.062
Eventualaktiver	13				

Balance – Passiver

Alle beløb i tusind kr.

Alle beløb i tusind kr.	Note	Pensionskassen		Koncernen	
		2016	01.01.2016	2016	01.01.2016
Sikkerhedsfond	14	118.986	118.986	118.986	118.986
Overført resultat		3.609.022	3.374.631	3.609.022	3.374.631
EGENKAPITAL		3.728.008	3.493.617	3.728.008	3.493.617
Minoritetsinteresse		-	-	0	1.044
EGENKAPITAL, I ALT	15	3.728.008	3.493.617	3.728.008	3.494.661
Hensættelser til markedsrenteprodukter	16	51.066.222	44.674.449	51.066.222	44.674.449
Hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	17	3.933.291	5.585.127	3.933.291	5.585.127
HENSÆTTELSE TIL PENSIONSÅFTALER OG INVESTERINGSKONTRAKTER, I ALT		54.999.512	50.259.576	54.999.512	50.259.576
Gæld angående afledte finansielle instrumenter	18	303.752	257.106	303.752	260.553
Gæld til kreditinstitutter		3.693.934	3.151.830	3.693.934	3.151.830
Skyldig pensionsafkastskat	19	432.811	532.369	432.811	532.369
Anden gæld		51.308	51.301	174.860	149.767
GÆLD, I ALT		4.481.805	3.992.607	4.605.357	4.094.518
PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER	20	12.867	14.308	12.867	14.308
PASSIVER, I ALT		63.222.193	57.760.107	63.345.744	57.863.063
Anvendt regnskabspraksis	1				
Eventualforpligtelser	21				
Nærtstående parter	22				
Femårsoversigt og nøgletal	23				
Realiserede resultat	24				
Finansielle risici	25				
Følsomhedsoplysninger	26				
Specifikation af investeringsaktiver og afkast - markedsrenteprodukter	27				
Specifikation af investeringsaktiver og afkast - gennemsnitsrenteprodukter	28				

Egenkapitalopgørelse

Egenkapital				
Egenkapital pr. 1. januar	3.681.433	2.686.485	3.681.433	2.686.485
/Endring 1. januar, jf. anvendt regnskabspraksis	-187.816	-	-187.816	-
Korrigeret egenkapital 1. januar	3.493.617	2.686.485	3.493.617	2.686.485
Overført af årets resultat	234.405	994.967	234.405	994.967
	3.728.023	3.681.453	3.728.023	3.681.452
Udlodning af pensionistbonus	-14	-19	-14	-19
Egenkapital	3.728.008	3.681.433	3.728.008	3.681.432
Minoritetsinteresse	-	-	0	1.044
Egenkapital, i alt	3.728.008	3.681.433	3.728.008	3.682.475

Noter

Note 1

Anvendt regnskabspraksis

Koncernens og pensionskassens årsregnskab er aflagt i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed samt Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser.

Ændring i anvendt regnskabspraksis

I forbindelse med implementeringen af Solvens II i 2016 er regnskabsbekendtgørelsen ændret, hvilket medfører følgende ændringer i regnskabspraksis:

- Pensionshensættelserne bliver opgjort til nutidsværdien af de forventede betalingsstrømme, hertil anvendes den af den europæiske tilsynsmyndighed EIOPAs opgjorte diskonteringsrentekurve mod tidligere rentekurve fastlagt af Finanstilsynet.
- Posterne Pensionshensættelser, Kollektiv bonuspotentiale og Erstatningshensættelse er samlet i en note, Hensættelse til gennemsnitsrenteprodukter, der nu består af Garanterede ydelser, Individuel bonuspotentiale, Kollektiv bonuspotentiale og Risikomargen.
- Risikomargen er det forventede beløb for at en anden pensionsvirksomhed vil overtage risikoen for at afvikle bestanden. Risikomargen udgjorde i forbindelse med åbningsbalancen 132.208.646 kr. og blev dækket af individuelt bonuspotentiale og egenkapital.

I forbindelse med overgang til ny bekendtgørelse om kontributionsprincippet pr. 1. januar 2016, er der sket ændring i anvendt regnskabspraksis for så vidt angår metoder for indregning og måling vedrørende overførsler mellem egenkapitalen og kontorentegrupperne.

Fremadrettet opdeles kontorentegruppernes betaling til egenkapitalen i en risikodel og en fortjeneste del, hvor manglende betaling ikke længere kan indhentes i efterfølgende år. Til gengæld må betaling for risiko indhentes i bonuspotentialer eller fortjenstmargen og betaling for fortjeneste i fortjenstmargen. Det er således kun udlæg fra egenkapitalen til finansiering af et negativt realiseret resultat, der kan indhentes i efterfølgende år, og dette udlæg må fremover ikke forrentes. Samtidig skal en evt. nuværende skyggekonto nedskrives forholdsmæssigt over de kommende 5 år.

Ændringerne i de to bekendtgørelser, og kombinationen af dem, er af en sådan karakter, at det ikke er praktisk muligt at tilpasse sammenligningstal for hverken 2015 eller tidligere. Under henvisning til regnskabsbekendtgørelsens § 84, stk. 2 er ændringerne derfor indregnet over egenkapitalen pr. 1. januar 2016 ligesom sammenligningstal, noteoplysninger og femårsoversigter for perioden før 2016 ikke er direkte sammenlignelige med 2016.

Årsrapporten indeholder således resultatopgørelse for perioden 1. januar – 31. december 2016 efter den nye regnskabspraksis og balance 31.12.2015 er vist med værdier pr. 1. januar 2016 efter de nye regnskabsprincipper. Derudover er medtaget sammenligningstal for den tilsvarende periode sidste år efter hidtidig praksis for indregning og måling. Dog er præsentationen tilpasset for 2015 med nye og ændrede regnskabsposter.

De beløbsmæssige effekter på regnskabets poster i forbindelse med ændringen af anvendt regnskabspraksis pr. 1. januar 2016 er:

Ændringerne kan sammenfattes således:

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrente-produkter i t. kr.	Årsregnskabet 31.12.2015	Ændring primo	Åbningsbalance 01.01.2016
Kapitalandele	4.091.514	22.705	4.114.219
Investeringsforeningsandele	26.994.032	149.794	27.143.827
Obligationer	14.164.466	78.601	14.243.067
Afledte finansielle instrumenter	0	0	0
Indlån i kreditinstitutter	610.813	3.390	614.202
Investeringsejendomme	232.998	1.293	234.291
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	1.021.859	5.670	1.027.529
Kapitalandele i associerede virksomheder	168.361	934	169.295
Åbningsbalance aktiver 01.01.2016	47.284.043	262.387	47.546.430
Gældsposter, der vedrørende markedsrenteprodukter	-2.856.132	-15.849	-2.871.981
Åbningsbalance 01.01.2016	44.427.911	246.538	44.674.449

Investeringsaktiver tilknyttet gennemsnitsrente-produkter i t. kr.	Årsregnskabet 31.12.2015	Ændring primo	Åbningsbalance 01.01.2016
Kapitalandele	693.583	-22.705	670.878
Investeringsforeningsandele	4.239.875	-149.794	4.090.081
Obligationer	4.000.227	-78.601	3.921.626
Afledte finansielle instrumenter	5.326	0	5.326
Indlån i kreditinstitutter	396.300	-3.390	392.910
Investeringsejendomme	91.656	-1.293	90.363
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	281.770	-5.670	276.100
Udlån til tilknyttede virksomheder	13.100	0	13.100
Kapitalandele i associerede virksomheder	59.460	-934	58.526
Åbningsbalance aktiver 01.01.2016	9.781.296	-262.387	9.518.909

Regnskabsposter passiver i t. kr.	Egenkapital	Pensionshensættelser, markedsrenteprodukter	Pensionshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter	Erstatningshensættelse	Kollektivt bonus-potentiale
Årsregnskabet 31.12.2015	3.681.433	44.427.910	3.983.304	1.504	1.659.042
Ændring i akkumuleret værdiregulering	-86.586	-	79.602	-	6.983
Risikomargen dækket af EK	-101.230	-	101.230	-	-
Omgruppering af poster		246.538	1.420.991	-1.504	-1.666.025
Åbningsbalance 01.01.2016	3.493.617	44.674.449	5.585.127	-	-

Regnskabsposter balancen t.kr.	Bemærkning	Balance 31.12.2015	Ændring i anvendt Regnskabspraksis	Balance 01.01.2016
Egenkapital		3.681.433	-187.816	3.493.617
Garanterede ydelser	Indgår nu som en del af "Pensionshensættelser"	3.951.644	-3.951.644	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	Indgår nu som en del af "Pensionshensættelser"	22	-22	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	Indgår nu som en del af "Pensionshensættelser"	31.639	-31.639	-
Erstatningshensættelser	Indgår nu som en del af "Pensionshensættelser"	1.504	-1.504	-
Kollektivt bonuspotentiale	Indgår nu som en del af "Pensionshensættelser"	1.659.042	-1.659.042	-
Pensionshensættelser, markedsrenteprodukter	Tidligere benævnt "Hensættelser til unit-linked kontrakter"	44.427.910	246.539	44.674.449
Pensionshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter	Ny regnskabspost, er nærmere specificeret i noterne	-	5.585.127	5.585.127

Anvendt regnskabspraksis er derudover uændret i forhold til sidste år.

I resultatet, balancen og noter kan afrundinger medføre, at summer ikke kan afstemmes.

Væsentlige regnskabsmæssige skøn

Benchmark for levetid samt forudsætninger om omkostninger

Pensionskassen anvender det af Finanstilsynet i 2016 opdaterede benchmark for forudsætninger om levetid. Anvendelse af de nye forudsætninger har medført en samlet forøgelse af pensionshensættelserne ultimo 2016 på 7 mio. kr.

Dagsværdi af ejendomme

Dagsværdi af ejendomme er opgjort efter afkastmetoden på grundlag af forventede driftsafkast på den enkelte ejendom samt et tilknyttet forrentningskrav baseret på markedsforholdene. Ejendomme, der er sat til salg, er vurderet til forventet salgsværdi.

Unoterede aktiver

Dagsværdien af unoterede finansielle investeringsaktiver fastlægges ved hjælp af værdiansættelsesmetoder, der har til formål at fastlægge den transaktionspris, som ville fremkomme i en handel på måletidspunktet imellem uafhængige parter.

Hensættelser til pensionsaftaler og investeringskontrakter

Opgørelse af hensættelser til pensionsaftaler og investeringskontrakter foretages på grundlag af aktuariemæssige forudsætninger om risiko- og omkostningsforløb, samt ved anvendelse af den af EIOPA offentliggjorte diskonteringsrentekurve.

PBU har i mindre omfang ugaranterede ordninger på gennemsnitsrente. PBU's præsentation i regnskabet af hensættelser på disse ordninger på forsikringsklasse I vises med garanterede ydelser, uagtet at disse er ugaranterede.

Principper for fordeling af overskud

Bonus vedrørende rente, risiko og administration gives forlods til medlemmerne i henhold til de bonussatser, der anmeldes til Finanstilsynet forud for eller i løbet af året. For markedsrenteordninger opgøres og fordeles årets

afkast efter fradrag af investeringsomkostninger. Årets regnskabsmæssige resultat fordeles derefter mellem medlemmerne og egenkapitalen i overensstemmelse med kontributionsprincippet og efter regler anmeldt til Finanstilsynet. Efter de anmeldte regler tilfalder 20 pct. af risikoresultatet egenkapitalen, mens administrationsresultatet fuldt ud tilfalder egenkapitalen. Herudover tildeles egenkapitalen en andel af renteresultatet svarende til 5 pct. af forsikringsklasse I's forholdsmæssige andel af egenkapitalen. Tab vedrørende de enkelte kontributionsgrupper, der dækkes af egenkapitalen, kan, hvis det er muligt, hentes i det efterfølgende regnskabsår fra de enkelte gruppers individuelle og kollektive bonuspotentialer. Andelene, der overføres fra de individuelle og kollektive bonuspotentialer i det efterfølgende regnskabsår, anmeldes til Finanstilsynet.

Koncernforhold og konsolideringspraksis

Koncernregnskab omfatter Pensionskassen for Børne- og Ungdomspædagoger (moderselskab), det 100 pct. ejede ejendomsaktieselskaber PBU Bolig A/S, de 100 pct. ejede ejendomsudviklingsselskaber Ejendomsudvikling Flintholm Have P/S, Bygmester Have ApS, PBU Ejendomsudvikling ApS og det 100 pct. ejede Livsforsikringsselskabet A/S (solvent likvideret oktober 2015), samt Kapitalforeningen Institutionel Investor med tilhørende afdelinger. Koncernregnskabet er udarbejdet på grundlag af reviderede regnskaber for de virksomheder, der indgår i konsolideringen. Konsolideringen er foretaget ved sammenlægning af ensartede regnskabsposter og ved elimineringer af koncernmellemværender samt af koncerninterne indtægter og udgifter. Der er foretaget udligning af den bogførte værdi af kapitalandelene for de dattervirksomheder, der indgår i konsolideringen, med andelene i dattervirksomhedernes egenkapital. Koncerninterne transaktioner er foretaget på et skriftligt grundlag og afregnes på markedsvilkår eller på omkostningsdækkende basis. Nyerhvervede eller nystiftede virksomheder indregnes i koncernregnskabet fra anskaffelsestidspunktet eller fra det tidspunkt, der opnås bestemmende indflydelse. Solgte eller afviklede virksomheder indregnes i den konsoliderede resultatopgørelse frem til afståelsestidspunktet. Sammenligningstal korrigeres ikke for nyhvervede, solgte eller afviklede virksomheder.

Minoritetsinteressernes forholdsmæssige andel af de konsoliderede virksomheders resultat og egenkapital opføres særskilt i tilknytning til resultatopgørelsen og som en del af egenkapitalen.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når selskabet som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Køb og salg af finansielle instrumenter indregnes på afviklingsdagen, og indregningen ophører, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra det finansielle aktiv og passiv er udløbet, eller hvis det er overdraget. Købs- eller salgstransaktioner, som på balancedagen endnu ikke er afviklet, indgår i resultatopgørelsen med deres avance eller tab.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi. Dog indregnes materielle aktiver ved første indregning til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor. Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser indregnes i resultatopgørelsen som finansielle indtægter eller finansielle omkostninger.

Indtægter og udgifter periodiseres pr. balancedagen efter almindeligt anerkendte principper. Gevinster og tab samt værdireguleringer indregnes i resultatopgørelsen, uanset om de er realiserede eller urealiserede.

Transaktioner i fremmed valuta omregnes til danske kroner til transaktionsdagens valutakurs. Ved opgørelse af dagsværdien af aktiver og forpligtelser i fremmed valuta sker omregningen til lukkekursen for den pågældende valuta på balancedagen. Såvel realiserede som urealiserede valutakursgevinster og -kursstab medtages i resultatopgørelsen under posten kursreguleringer.

Resultatopgørelse og anden totalindkomst

Medlemsbidrag

Medlemsbidrag, engangsindskud og overførsler fra pensionsordninger medtages i resultatopgørelsen for den periode, de vedrører. Indtægten er fratrasket arbejdsmarkedsbidrag.

Indtægter fra tilknyttede og associerede virksomheder

Pensionskassens forholdsmæssige andel af det samlede resultat i datterselskaber og associerede virksomheder.

Indtægter af investeringsejendomme

Resultat af driften af investeringsejendomme efter fradrag af udgift til ejendomsadministration. Reguleringer til dagsværdien af investeringsejendomme er indeholdt i posten kursreguleringer.

Renteindtægter og udbytter m.v.

Indeholder renter af obligationer, andre værdipapirer, indlån og tilgodehavender. Herudover indgår modtagne udbytter og provisionsindtægter på finansielle aktiver. Periodiserede og beregnede ikke forfaldne poster er medtaget.

Kursreguleringer

Såvel realiserede som urealiserede kursgevinster og -tab indgår i resultatopgørelsen under posten "Kursreguleringer" og opgøres ud fra ultimo- eller realisationsværdien i forhold til primobalancen eller anskaffelsesprisen, hvis aktivet er erhvervet i regnskabsåret. Værdireguleringer samt gevinster og tab, der kan henføres til valuta-kursforskelle ved omregning til danske kroner, indgår ligeledes under denne post.

Renteudgifter

Posten indeholder primært renteudgifter i forbindelse med REPO-forretninger.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger opdeles i *administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed* og *pensionsmæssige driftsomkostninger*. Omkostninger, som ikke umiddelbart kan henføres til en af disse kategorier, fordeles på basis af en vægtet arbejdstidsfordeling.

Administrationsomkostninger består af et administrationshonorar i henhold til administrationsaftalen med Forca A/S samt direkte afholdte omkostninger, der ikke er omfattet af aftalerne. Fordelingen af indirekte afholdte omkostninger er sket ud fra et skønnet forbrug af omkostninger vedrørende henholdsvis pensions- og investeringsvirksomhed. Derudover omfatter administrationsomkostninger løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner samt andre administrationsomkostninger, herunder årets af- og nedskrivninger på materielle aktiver mv.

Posten administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed indeholder desuden omkostninger ved køb og salg af værdipapirer, forvaltningsafgifter samt henførte omkostninger til administration af investeringsvirksomheden.

Pensionsafkastskat

I pensionsafkastskat ("PAL-skat") indgår individuel PAL og institut PAL. Individuel PAL er skat af det beløb, der er tilskrevet det enkelte medlems depot i regnskabsåret reduceret for PAL for friholdte medlemmer. Institut PAL er forskellen mellem individuel PAL før PAL for friholdte medlemmer og skat af årets samlede investeringsafkast reduceret med omkostninger til formueforvaltning samt korrigeret for lempelser for skat betalt i udlandet.

Pensionsafkastskat, der påhviler det pensionsafkastskattepligtige afkast indgår i resultatopgørelsen, uanset om pensionsafkastskatten er aktuel eller først skal betales i senere perioder.

Udbetalte ydelser

Udbetalte ydelser indeholder årets udbetalte pensionsydelse.

Ændring i pensionshensættelser

Årets ændringer i pensionshensættelserne.

Overført investeringsafkast

Den del af det samlede investeringsafkast (efter PAL-skat), der kan henføres til egenkapitalen i henhold til kontributionsbekendtgørelsen og de regler pensionskassen har anmeldt til Finanstilsynet.

Pensionsteknisk resultat

Det pensionstekniske resultat er fratrullet overført formueafkast, der udgør egenkapitalens andel af formueafkast med fradrag af PAL-skat.

Pensionsafkastskat for egenkapitalen

I Pensionsafkastskat for egenkapitalen indgår den PAL-skat, der påhviler egenkapitalens andel af det pensionsafkastskattepligtige afkast.

Anden totalindkomst

Anden totalindkomst præsenteres i forlængelse af resultatopgørelsen og indeholder poster, der efter gældende regler indregnes som anden totalindkomst. Pensionskassen og koncernen har på nuværende tidspunkt ingen poster, som indregnes under anden totalindkomst.

Balance

Materielle aktiver

Driftsmidler, der vedrører biler, måles på tidspunktet for første indregning til kostpris og efterfølgende til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Afskrivningsperioden er 5 år.

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme måles til en beregnet dagsværdi efter afkastmetoden i henhold til Finanstilsynets vejledning. Dagsværdien opgøres på grundlag af den enkelte ejendoms forventede driftsafkast efter markedsforholdene og et til ejendommen knyttet forrentningskrav. Såfremt driftsafkastet efter markedsforholdene ikke umiddelbart kan opnås, er der ved værdiansættelsen taget højde herfor.

Da PBU's domicilejendom udgør en ubetydelig andel (under 20 pct.) af en større investeringsejendom, behandles den samlede ejendom inklusiv domicilejendommen som en investeringsejendom.

Investeringsejendomme, som er sat til salg, måles til en forventet salgspris. Hvis ejendommen sælges som udstykkede ejerlejligheder, reguleres den forventede salgspris med et fradrag svarende til usikkerheden på grund af den tidsmæssige forskydning i salget af lejlighederne.

Ejendomme under opførelse indregnes til en værdi, der svarer til de afholdte opførelsesudgifter.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder indeholder dattervirksomheder, hvor pensionskassen har bestemmende indflydelse. Det er som udgangspunkt tilfældet, når pensionskassen har mere end 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder er opgjort efter koncernens regnskabspraksis, og måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder, der ikke ejes 100 pct. af pensionskassen, indarbejdes fuldt ud i koncernregnskabet. Minoritetsandelene vises herefter på separate linjer i hhv. resultatopgørelsen og under egenkapitalen.

Da investeringsforeninger og afdelinger heraf, der er under pensionskassens kontrol, i al væsentlighed vedrører investeringsaktiver tilknyttet markedsrente produkter, indgår de som investeringsforeningsandele i pensionskassens regnskab.

Udlån til tilknyttede virksomheder

Koncerninterne lån ydes i henhold til skriftlige aftaler og er på markedsvilkår. Måles efter første indregning til amortiseret kostpris.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Kapitalandele i associerede virksomheder indeholder virksomheder, hvor pensionskassen som udgangspunkt har mellem 20 og 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Andre finansielle investeringsaktiver

Andre finansielle investeringsaktiver, der består af aktier, investeringsforeningsandele, obligationer, indlån i kreditinstitutter og afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi. Køb og salg af finansielle investeringsaktiver indregnes på afregningsdatoen. Dagsværdien af børsnoterede finansielle investeringsaktiver fastsættes ud fra lukkekursen på balancedagen eller, hvis en sådan ikke foreligger, en anden offentliggjort kurs, der må antages

bedst at svare hertil. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer opgøres som nutidsværdi af obligationerne. Dagsværdien af unoterede finansielle investeringsaktiver fastlægges ved hjælp af værdiansættelsesmetoder, der har til formål at fastlægge den transaktionspris, som ville fremkomme i en handel på måletidspunktet imellem uafhængige parter.

Værdipapirer, der er solgt som led i *salgs- og tilbagekøbsforretninger*, beholdes i balancen under den respektive hovedpost (typisk obligationer), det modtagne beløb indregnes og forrentes som gæld til modparten. Værdipapirer erhvervet som led i *salgs- og tilbagekøbsforretninger* optages som tilgodehavender hos modparten, og afkastet indregnes under renter.

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter udgør markedsrenteprodukternes forholdsmæssige andele af investeringsaktiverne. Indregning og måling sker efter samme principper som anført for øvrige investeringsaktiver.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles efter første indregning til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse.

Udskudt pensionsafkastskat

Udskudt pensionsafkastskat opstår fra uudnyttede underskud vedrørende institut beskatningsgrundlaget fra indværende eller tidligere år. Skatteaktivet mindskes i fremtidige overskud i institut beskatningsgrundlaget.

Den del af pensionskassens skatteaktiv, der ikke er udnyttet inden for 5 år fra skatteaktivets oprindelses år, vil selskabet kunne få udbetalt af SKAT.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger består af indlån i kreditinstitutter, der ikke er aftaleindskud. Likvide beholdninger måles til dagsværdi.

Periodeafgrænsningsposter (aktiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter tilgodehavende renter og optjent leje samt afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Eventualaktiver

Der oplyses om aktiver, der eksisterer på balancedagen på baggrund af tidligere begivenheder i regnskabsåret, som kan medføre fremtidige økonomiske fordele for pensionskassen, men hvor værdien og eksistensen først bekræftes af en begivenhed, der er uden for pensionskassens kontrol.

Egenkapital

Egenkapital består af sikkerhedsfond, overført resultat og minoritetsinteresser.

Sikkerhedsfond

Sikkerhedsfondens midler kan efter tilladelse fra Finanstilsynet anvendes til dækning af tab ved afvikling af de pensionsmæssige forpligtelser eller på anden måde til fordel for de forsikrede.

Minoritetsinteresser

Posten omfatter minoritetsinteressernes andel af egenkapitalen.

Hensættelser til markedsrenteprodukter

Hensættelser til markedsrenteprodukter opgøres som markedsværdien af investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter på balancedagen, inkl. den del af gæld angående afledte finansielle instrumenter og gæld til kreditinstitutter, der vedr. markedsrenteprodukter, jf. note 10.

Fortjenstmargen på pensionskontrakter

Fortjenstmargen er nutidsværdien af den endnu ikke optjente fortjeneste på kontrakterne, og som forventes indregnet i resultatopgørelsen i takt med, at der ydes forsikringsdækning under kontrakten. Med baggrund i pensionskassens anmeldelser er fortjenstmargen opgjort til 0 kr.

Hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter

Pensionshensættelserne udgør pensionskassens samlede forpligtelser over for medlemmerne.

Pensionshensættelserne består af Garanterede ydelser, Individuelt bonuspotentiale, Kollektivt bonuspotentiale og Risikomargen. Pensionshensættelserne er regnet ud fra EIOPAs rentekurve uden tillæg.

Garanterede ydelser

Garanterede ydelser opgøres som markedsværdien af de forventede betalingsstrømme for hver forsikring. Markedsværdien beregnes ved diskontering de enkelte betalinger med en rente opgjort af den europæiske tilsynsmyndighed EIOPA reduceret med pensionsafkastskat. Garanterede ydelser indeholder et skønnet beløb til dækning af fremtidige forsikringsydelser, som stammer fra forsikringsbegivenheder indtruffet i regnskabsåret, men som endnu ikke var anmeldt på balancedagen.

Individuelt bonuspotentiale

Individuelt bonuspotentiale er værdien af forpligtelser til at yde bonus på baggrund af den enkelte bonusberettigede forsikrings depot.

Kollektivt bonuspotentiale

Kollektivt bonuspotentiale er forsikringsbestandens andel af realiserede resultater, som er hensat kollektivt til de bonusberettigede forsikringer.

Risikomargen

Risikomargen er det forventede beløb for, at en anden pensionsvirksomhed vil overtage risikoen for at afvikle bestanden. Risikomargen dækkes så vidt muligt af forsikringernes individuelle eller kollektive bonuspotentiale – eller subsidiært basiskapitalen.

Dødeligheds-, invalide- og genkøbsforudsætninger m.v.

Dødeligheds-, invalide- og genkøbsforudsætninger m.v. er skønnet ud fra en analyse af de konstaterede forhold. Parametrene vedrørende dødelighed er for ikke-invalide fastsat i forhold til Finanstilsynets benchmark for levetid og med indregning af forventet levetidsforbedring. For invalide er der fastsat en særskilt højere dødelighed. Øvrige parametre er uændrede i forhold til tidligere, da der ikke er fundet ændringer i pensionskassens forhold, der kan begrunde en ændring.

Omkostningsforudsætningerne

Omkostningsforudsætningerne er skønnet ud fra pensionskassens nuværende omkostningsforhold. Der er ikke indregnet forventede fremtidige forbedringer af omkostningsniveauet i pensionskassen.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter måles til amortiseret kostpris.

Skyldig pensionsafkastskat

Skyldig pensionsafkastskat indregnes i balancen med det beløb, der er beregnet på grundlag af årets forventede PAL-skattepligtige indkomst, modregnet indbetalte aconto-skatter.

Aktuelle skatteaktiver og -forpligtelser indregnes i balancen med det beløb, der kan beregnes på grundlag af årets forventede skattepligtige indkomst,

Anden gæld

Anden gæld består primært af skyldig A-skat, AMB, moms og administrationsomkostninger, beregnet feriepengeforpligtelse samt mellemværende med lejere ultimo året og måles til kostpris.

Periodeafgrænsningsposter (passiver)

Periodeafgrænsningsposter (passiver) omfatter modtagne indtægter, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Eventualforpligtelser

Der oplyses om eventualforpligtelser og andre forpligtende aftaler, som kan, men sandsynligvis ikke vil, kræve et træk på koncernens ressourcer. Endvidere oplyses om aktuelle forpligtelser, der ikke er indregnet, idet det ikke er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre træk på koncernens ressourcer.

Hoved- og nøgletal

Hoved- og nøgletal er opstillet i overensstemmelse med Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser.

Alle beløb i tusind kr.

Note 2

Bruttomedlemsbidrag

Direkte forsikring med bonusordning

Medlemsbidrag	2.245.548	2.089.576	2.245.548	2.089.576
Medlemsindskud	167.741	134.493	167.741	134.493
Gruppelivsforsikringspræmie	247.512	354.196	247.512	354.196

Bruttomedlemsbidrag, i alt

2.660.801	2.578.264	2.660.801	2.578.264
------------------	------------------	------------------	------------------

Medlemsbidrag fordelt på lande:

Danmark	2.653.906	2.573.107	2.653.906	2.573.107
Andre EU-lande	5.822	4.641	5.822	4.641
Øvrige lande	1.074	516	1.074	516

Præmien for direkte forsikring kan fordeles således:

Individuelt tegnede forsikringer	25.507	22.811	25.507	22.811
Forsikringer tegnet i ansættelsesforhold	2.387.782	2.201.257	2.387.782	2.201.257
Gruppelivsforsikrede	247.512	354.196	247.512	354.196

Der er alene tegnet forsikringer med bonusordning

Opgørelse af antal forsikrede:

Individuelt tegnet	2.314	2.033	2.314	2.033
Tegnet i ansættelsesforhold	111.354	110.055	111.354	110.055
Gruppelivsforsikrede	67.730	67.349	67.730	67.349

Note 3

Kursreguleringer

Investerings ejendomme	2.670	12.195	2.670	25.647
Kapitalandele	-458.542	-204.597	1.146.778	1.578.302
Investeringsforeningsandele	3.326.343	1.910.330	1.185.293	-126.475
Obligationer	592.810	-475.577	592.810	-475.577
Afledte finansielle instrumenter	-284.785	-834.619	-284.785	-834.619
Likvide beholdninger	757	-67.244	757	-67.244

Kursreguleringer, i alt

3.179.252	340.489	2.643.523	100.034
------------------	----------------	------------------	----------------

Note 4

Udbetalte ydelser

Summer ved død	58.595	62.668	58.595	62.668
Summer ved invaliditet	114.018	80.325	114.018	80.325
Summer ved udløb	67.418	55.700	67.418	55.700
Pensions- og renteydelser	795.294	692.174	795.294	692.174
Tilbagekøb/udtrædelsesgodtgørelser	454.826	495.335	454.826	495.335

Udbetalte ydelser

1.490.151	1.386.203	1.490.151	1.386.203
------------------	------------------	------------------	------------------

	Pensionskassen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
Note 5				
Pensionsmæssige driftsomkostninger f.e.r.				
Pensionsvirksomhed				
Andel af administrationsomkostninger	-38.388	-33.677	-38.388	-33.731
Investeringsvirksomhed				
Andel af administrationsomkostninger	-77.823	-76.112	-77.823	-76.112
Direkte investeringsomkostninger	-18.076	-19.013	-123.286	-263.096
Omkostningsrefusion fra investeringsforeninger	35.045	7.447	35.045	7.447
Investeringsvirksomhed, i alt	-60.854	-87.678	-166.064	-331.761
Der er i året afholdt følgende udgifter til personale ansat i PBU:				
Løn og vederlag inkl. pensionsbidrag til direktion, i alt	-6.058	-5.544	-6.058	-5.544
<i>Sune Schackenfelt, Adm. direktør (indtrådt i direktionen 1. august 2016)</i>	-1.420	-	-1.420	-
<i>Lelf Brask-Rasmussen, Adm. direktør (udtrådt af direktionen 1. august 2016)</i>	-4.639	-3.320	-4.639	-3.320
<i>Nina Reedtz Fink, Direktør (udtrådt af direktionen 9. marts 2015)</i>	-	-2.224	-	-2.224
Løn og vederlag til bestyrelsen, i alt	-640	-640	-640	-640
<i>Claus Omann Jensen, Formand</i>	-110	-110	-110	-110
<i>Lasse Bjerg Jørgensen</i>	-50	-50	-50	-50
<i>Steffen Poulsen</i>	-40	-40	-40	-40
<i>Kim Hyttel</i>	-40	-40	-40	-40
<i>Torstein Grubb</i>	-50	-50	-50	-50
<i>Mette Aagaard Larsen</i>	-40	-40	-40	-40
<i>Andreas Liske Kell</i>	-40	-40	-40	-40
<i>Lis Skovberg, Særligt kyndigt medlem</i>	-150	-150	-150	-150
<i>Lelf Hasager, Særligt kyndigt medlem</i>	-120	-120	-120	-120
Løn til risikotagere	-6.380	-6.155	-6.380	-6.155
Pensionsbidrag til risikotagere	-385	-363	-385	-363
Løn til medarbejdere	-14.531	-12.193	-14.531	-12.193
Pensionsbidrag	-1.692	-1.780	-1.692	-1.780
Andre udgifter til social sikring	-53	-51	-53	-51
Lønsumsafgift mv.	-3.648	-3.058	-3.648	-3.058
Personaleudgifter, i alt	-33.388	-29.783	-33.388	-29.783
PBU andel af personaleudgifter i Forca A/S *)	-40.983	-34.882	-40.983	-34.882
Samlet personaleudgifter, for året	-74.370	-64.665	-74.370	-64.665
*) På grund af momrefiksgelse i administrationshonorarer til Forca er momsfradraget i lønsumsafgiften tilsvarende føldet, dermed er lønsumsafgiften i 2016 steget med 4,7 mio. kr.				
Udover direktionen er følgende medarbejdere væsentlige risikotagere i PBU:				
Investeringsdirektøren, ansvarshavende aktuar, økonomidirektøren, medlemschef og compliance officer				
Hverken direktion eller væsentlige risikotagere har variable lønde.				
Gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede i året	23	23	23	23
PBU's andel af antal heltidsbeskæftiget i året hos Forca A/S	50	50	50	50
Samlet gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i året	73	73	73	73
Honorar til generalforsamlingsvalgte revisorer				
Pensionskassens andel af revisoromkostningerne inklusive moms udgør:				
Ernst & Young P/S				
Lovpligtig revision af årsregnskabet	416	344	639	581
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	38	37	38	37
Skatterådgivning	437	68	437	84
Andre ydelser	0	0	37	19
Deloitte (Forca)				
Lovpligtig revision af årsregnskabet	505	673	505	673
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	191	0	191	0
Skatterådgivning	0	0	0	0
Andre ydelser	62	37	62	37
Samlede revisoromkostninger	1.649	1.159	1.909	1.431

	Pensionskassen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
Note 6				
Driftsmidler				
Kostpris pr. 1. januar	3.684	3.490	4.289	4.096
Tilgang i året	773	1.725	773	1.725
Afgang i året	-1.977	-1.531	-1.977	-1.531
Kostpris, i alt	2.480	3.684	3.086	4.289
Ned- og afskrivninger pr. 1. januar	-1.720	-2.281	-2.261	-2.815
Årets nedskrivninger				
Årets afskrivninger	-583	-378	-648	-385
Årets ned- og afskrivninger på afhændede aktiver	1.105	939	1.105	939
Ned- og afskrivninger, i alt	-1.198	-1.720	-1.803	-2.261
Driftsmidler, i alt	1.282	1.964	1.282	2.029
Note 7				
Investerings ejendomme				
Dagsværdi pr. 1. januar	324.655	312.355	1.571.656	1.555.562
Tilgang i året	124	105	74.639	58.456
Afgang i året	-124	0	-20.514	-68.693
Årets værdiregulering til dagsværdi	2.670	12.195	86.385	26.331
Dagsværdi, i alt	327.325	324.655	1.712.166	1.571.656
Heraf tilknyttet markedsrenteprodukter	282.417	234.291	1.477.259	1.256.150
Heraf tilknyttet pensioner omfattet af gennemsnitsrenteprincippet	44.908	90.363	234.907	315.506
Vægtet gennemsnitlig afkastprocent, som indgår ved fastsættelse af dagsværdi:				
Ejendomme til boligudlejning	-	-	3,54	3,77
Ejendomme til erhvervsudlejning	5,25	5,35	5,27	5,52
Eksterne vurderinger har været anvendt ved målingen af investerings ejendomme.				
Note 8				
Sikkerhedsstillelse				
Pensionskassen har til sikkerhed for opfyldelsen af forpligtelser overfor pengeinstitutter deponeret likvider	398.494	225.939	398.494	225.939
Note 9				
Afledte finansielle instrumenter				
Afledte finansielle instrumenter 2015				
	Bogført værdi	Udløb år	Hovedstol	
Future	0	0-1	1.044.768	
Swap	-162.340	1-10	1.291.035	
Valutaterminforretninger	-89.440	0-1	15.612.154	
	-251.780			
Afledte finansielle instrumenter 2015 koncern				
Covered warrant	26.711	0-1	804	
Covered warrant	46.792	0-10	9.969.573	
Future	0	0-1	1.044.768	
Swap	-162.340	1-10	1.291.035	
Valutaterminforretninger	-79.890	0-1	17.510.210	
	-168.727			
Afledte finansielle instrumenter 2016				
Swap	-161.159	1-10	1.286.346	
Valutaterminforretninger	-93.610	0-1	16.194.364	
	-254.770			
Bogført værdi kan specificeret således:				
Afledte finansielle instrumenter med positiv bogført værdi	48.983			
Afledte finansielle instrumenter med negativ bogført værdi	-303.752			
	-254.770			
Afledte finansielle instrumenter 2016 koncern				
Covered warrant	38.269	0-1	804	
Covered warrant	55.509	0-10	11.404	
Swap	-161.159	1-10	1.286.346	
Valutaterminforretninger	-121.108	0-1	17.747.759	
	-188.489			

	Pensionskassen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
Note 10				
Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter				
Kapitalandele	3.440.650	4.114.219	25.058.975	22.370.989
Investeringsforeningsandele	32.895.917	27.143.827	8.645.304	6.459.994
Obligationer	13.318.613	14.243.067	15.500.833	16.115.042
Afledte finansielle instrumenter	0	0	31.556	74.042
Indlån i kreditinstitutter	1.995.690	614.202	2.468.848	1.095.248
Investeringsejendomme	282.417	234.291	1.477.259	1.256.150
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	1.249.451	1.027.529	0	5.670
Kapitalandele i associerede virksomheder	1.167.821	169.295	1.167.821	169.295
Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, i alt	54.350.559	47.546.431	54.350.597	47.546.431
Gældposter der vedrørende markedsrenteprodukter*	3.284.337	2.871.981	3.284.337	2.871.981

* Der er stillet sikkerhed for 3.408 mio. kr. i forbindelse med repo-forretninger

Note 11
Andre tilgodehavender

Tilgodehavender hos porteføljemanagere	6.185	5.939	6.185	5.939
Diverse tilgodehavender	2.751	12.257	2.751	12.257
Andre aktiver i ejendomme	0	0	2.016	2.151
Andre tilgodehavender, i alt	8.935	18.196	10.952	20.347

Note 12
Andre periodeafgrænsningsposter

Diverse periodeafgrænsningsposter	9.257	1	65.566	86.034
Forudbetalte pensioner	81.309	70.738	81.310	70.739
Andre periodeafgrænsningsposter, i alt	90.567	70.739	146.876	156.772

Note 13
Eventualaktiv

EU-domstolen har i 2014 afsagt en præjudiciel dom, hvorefter visse ydelser til investeringsforeningslignende livsforsikringselskaber potentielt kan fritages for moms. Østre Landsret har i 2015 truffet endelig dansk afgørelse i sagen og SKAT har i forlængelse heraf i efteråret 2015 udsendt styresignal herom. Styresignalet implementerer praksisændringen i dansk praksis så pensionskasser og livsforsikringselskaber omfattes af momsfritagelsen.

Pensionskassen har i februar 2016 indsendt anmodning om tilbagebetaling af uberettiget opkrævet moms til SKAT for perioden 2007 til og med 2015 og afventer sagsbehandling heraf. Det er fortsat uklart i hvilket omfang pensionskassen vil opnå tilbagebetaling og dermed størrelsen af det forventede samlede tilgodehavende.

For momskrav, der vedrører administration hos ATP Pensionsservice, er der i 2015 indgået et forlig med SKAT. Det forligte beløb er modtaget og indregnet i årsregnskabet for 2015.

Note 14**Overført resultat**

Overført resultat pr. 31. december året før
Primoændring, jf. anvendt regnskabspraksis
Overført resultat pr. 1. januar
Overført af årets resultat
Udlodning af pensionistbonus

Overført resultat, i alt

Pensionskassen		Koncernen	
2016	2015	2016	2015
3.562.447	2.567.499	3.563.491	2.567.499
-187.816	-	-187.816	-
3.374.631	2.567.499	3.375.675	2.567.499
234.405	994.967	233.362	996.011
-14	-19	-14	-19
3.609.022	3.562.447	3.609.022	3.563.491

Note 15**Basiskapital**

Basiskapital:
Egenkapital
Skatteaktiver i likvidationssituation

Basiskapital, i alt

3.728.008	3.681.433	3.728.008	3.682.477
-28.882	-13.228	-28.882	-13.228
3.699.126	3.668.205	3.699.126	3.669.249

Egenkapitalens skyggekonto

Saldo pr. 1. januar
Ændring af regnskabsregler primo året
Egenkapitalens andel af valgbonus og pensionistbonus m.v.
Forrentning af primo saldo på skyggekonto
Beregnet forrentning af egenkapitalen iht. kontribution
Afskrivning af skyggekonto
Overført fra resultatopgørelsen

Saldo pr. 31. december

848.503	3.146.271
187.675	-
-837.959	-996.856
0	27.544
271.211	92.813
-182.535	-426.302
-234.405	-994.967
52.490	848.503

Fordeling af skyggekonto omfattet af overgangsbestemmelserne i kontributionsbekendtgørelsen

Saldo pr. 1. januar
Nye regnskabsregler
Flyt mellem afdelinger
Afskrivninger af skyggekonto
Indgår i årets resultat

Saldo pr. 31. december

Rentegruppe afdeling A	Rentegruppe afdeling B	Rentegruppe afdeling D
623.792	224.710	0
95.298	92.376	0
-114.902	0	114.902
-179.349	-3.186	0
-424.840	-313.901	-62.412
0	0	52.490

Saldo pr. 1. januar
Nye regnskabsregler
Flyt mellem afdelinger
Afskrivninger af skyggekonto
Indgår i årets resultat

Saldo pr. 31. december

Risikogrupper, samlet	Omkostningsgrup per, samlet	Alle grupper
0	0	848.503
0	0	187.675
0	0	0
0	0	-182.535
0	0	-801.153
0	0	52.490

Med udgangspunkt i den anvendte regnskabspraksis for opgørelse af hensættelse og de aktuelle markedsforhold forventes, at skyggekontoen vil kunne tilføres egenkapitalen.

Note 16

Hensættelser til markedsrenteprodukter

Pensionshensættelser pr. 31. december året før
Overført til risikofond fra kollektivt bonuspotentiale, jf. anvendt regnskabspraksis
Overført fra erstatningshensættelser, jf. anvendt regnskabspraksis

Pensionshensættelser pr. 1. januar
Akkumuleret værdiregulering pr. 1. januar

Retrospektive hensættelser pr. 1. januar

Primokorrektion

Bruttobidrag

Rentetilskrivning

Pensionsydelse

Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus

Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus

Reserveflyt: Transformation 1.1.2016

Reserveflyt: Overgang til markedsrente

Reserveflyt: Pensionering pensionspakken

Reserveflyt: Pensionering regulativ 1-6

Reserveflyt: Ved bidragsfritagelse

Transformationsbonus 1.1.2016

Kompensation (og afskrivning af skyldig beløb) ved pensionering regulativ 1-6

Overført til risikokonto

Andet

Retrospektive hensættelser pr. 31. december

Akkumuleret værdiregulering pr. 31. december

Hensættelser til markedsrenteprodukter, i alt

	Pensionskassen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
Pensionshensættelser pr. 31. december året før	44.427.910	36.198.874	44.427.910	36.198.874
Overført til risikofond fra kollektivt bonuspotentiale, jf. anvendt regnskabspraksis	246.006	-	246.006	-
Overført fra erstatningshensættelser, jf. anvendt regnskabspraksis	532	-	532	-
Pensionshensættelser pr. 1. januar	44.674.448	36.198.874	44.674.448	36.198.874
Akkumuleret værdiregulering pr. 1. januar	0	35.889	0	35.889
Retrospektive hensættelser pr. 1. januar	44.674.448	36.234.763	44.674.448	36.234.763
Primokorrektion	0	11.847	0	11.847
Bruttobidrag	2.381.040	2.177.115	2.381.040	2.177.115
Rentetilskrivning	3.348.082	1.174.443	3.348.082	1.174.443
Pensionsydelse	-1.093.052	-976.424	-1.093.052	-976.424
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-37.754	-49.743	-37.754	-49.743
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-18.089	-22.949	-18.089	-22.949
Reserveflyt: Transformation 1.1.2016	1.380.222	5.604.930	1.380.222	5.604.930
Reserveflyt: Overgang til markedsrente	-570	1.930	-570	1.930
Reserveflyt: Pensionering pensionspakken	3	-209	3	-209
Reserveflyt: Pensionering regulativ 1-6	-1.298	-2.391	-1.298	-2.391
Reserveflyt: Ved bidragsfritagelse	-18.094	-11.449	-18.094	-11.449
Transformationsbonus 1.1.2016	390.203	271.083	390.203	271.083
Kompensation (og afskrivning af skyldig beløb) ved pensionering regulativ 1-6	136	325	136	325
Overført til risikokonto	62.510	0	62.510	0
Andet	-1.565	14.638	-1.565	14.638
Retrospektive hensættelser pr. 31. december	51.066.223	44.427.910	51.066.223	44.427.910
Akkumuleret værdiregulering pr. 31. december	0	0	0	0
Hensættelser til markedsrenteprodukter, i alt	51.066.223	44.427.910	51.066.223	44.427.910

For markedsrenteprodukter oplyses afkast i procent og risiko for henholdsvis livcyklusprodukter og ikke livcyklusprodukter, §101

År til pension

30 år

15 år

5 år

5 år efter

Ikke livcyklus

Procent af gennemsnitlig hensættelser	Afkast i procent (før PAL)	Risiko
0,84%	4,86%	3,75
2,72%	4,07%	3,75
4,37%	4,35%	3,75
1,09%	4,31%	3,50
-	-	-

Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat:

Markedsrente

9,34%

Fordelingen af kollektivt bonuspotentiale på risikogrupper og omkostningsgrupper samlet for de forsikringsbestande, der er omfattet af kontributionsprincippet, §100 stk. 5:

Risikogrupper, samlet
Omkostningsgrupper, samlet

Pensionskassen		Koncernen	
2016	2015	2016	2015
1.435.375	1.350.465	1.435.375	1.350.465
0	1	0	1

Risikoresultat efter bonus i beløb
Risikoresultat efter bonus i procent

Afd. C (Risiko)	Afd. D (Risiko)
103.006	41.916
8,00%	2,82%

Omkostningsbidrag efter bonus
Forsikringsmæssige driftsomkostninger
Omkostningsresultat, beløb
Omkostningsresultat, procent

Afd. D (Omkostninger)
774
715
59
0,00%

Afkastprocent og Bonusgrad for de forsikringsbestande, der er omfattet af kontributionsprincippet:

Afdeling A
Afdeling B
Afdeling D

2016 Afkast	2015 Afkast	2016 Bonusgrad	2015 Bonusgrad
-	1,03%	-	0,00%
-	1,04%	-	0,00%
7,22%	1,04%	3,21%	8,26%

Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat:
Gennemsnitsrente

-2,54%

Kollektivt bonuspotentiale pr. 1. januar 2016

Kollektivt bonuspotentiale pr. 1. januar
Overført risikofond til hensættelser til markedsrenteprodukter primo
Primoregulering (overført fra egenkapital)
Overført kollektiv bonuspotentiale til hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter primo
Kollektivt bonuspotentiale pr. 1. januar
Årets forbrug/hensættelse

1.659.042	-	1.659.042	-
-246.006	-	-246.006	-
6.983	-	6.983	-
-1.420.019	-	-1.420.019	-
0	1.391.842	0	1.391.842
-	267.200	-	267.200

Kollektivt bonuspotentiale pr. 1. januar 2016, i alt

0	1.659.042	0	1.659.042
---	-----------	---	-----------

Kollektivt bonuspotentiale, der indgår i hensættelserne, kan specificeres således:

Afdeling D (rentegruppe)
Omkostningsgrupper
Risikogrupper

69.553	62.570	69.553	62.570
0	1	0	1
1.435.375	1.596.471	1.435.375	1.596.471

Kollektivt bonuspotentiale pr. 1. januar 2016, i alt

1.504.928	1.659.042	1.504.928	1.659.042
-----------	-----------	-----------	-----------

Note 18

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter vedrørende repoforretninger*
Nominal prioritetsgæld

3.693.934	3.122.984	3.693.934	3.122.984
0	28.846	0	28.846

Gæld til kreditinstitutter, i alt

3.693.934	3.167.680	3.693.934	3.151.830
-----------	-----------	-----------	-----------

Gæld, forfalden efter 5 år

0	19.903	0	19.903
---	--------	---	--------

* Gæld til kreditinstitutter vedrørende repoforretninger, der kan henføres til markedsrenteprodukter

3.056.996	2.641.621	3.056.996	2.641.621
-----------	-----------	-----------	-----------

Note 19

Anden gæld

Diverse gæld
Deposita fra lejere
Anden gæld i ejendomme

45.036	43.327	143.383	108.516
0	0	20.723	20.850
6.272	7.974	10.754	20.400

Anden gæld, i alt

51.308	51.301	174.860	149.767
--------	--------	---------	---------

Note 20

Periodeafgrænsningsposter

Diverse periodeafgrænsningsposter

12.867	14.308	12.867	14.308
--------	--------	--------	--------

Periodeafgrænsningsposter, i alt

12.867	14.308	12.867	14.308
--------	--------	--------	--------

	Pensionskassen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
Note 21				
Eventualforpligtelser				
Investeringsaktiver til overtagelse efter regnskabsåret	98.149	761.855	98.149	761.855

Pensionkassen har registreret aktiver til fordel for de forsikrede med 59.005 mio. kr. pr. 31. december 2016 der fordeles sig på investeringsejendomme 327 mio. kr., kapitalandele tilknyttede virksomheder 1.371 mio. kr., Udlån til tilknyttede virksomheder 76 mio. kr., kapitalandele associerede virksomheder 1.354 mio. kr., kapitalandele 3.988 mio. kr., investeringsforeninger 37.367 mio. kr., obligationer 12.432 mio. kr., indlån i kreditinstitutter 2.029 mio. kr. og tilgodehavende renter 61 mio. kr.

Heraf vedrører 51,1 mia. kr. investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter.

Der er afgivet investeringstilslagn overfor investeringsfonde med 3.543 mio. kr. pr. 31. december 2016.

Momsreguleringsforpligtelser vedrørende ejendomme udgør 1 mio. kr. for PBU og 5 mio. kr. for koncernen pr. 31. december 2016.

Som følge af at PBU Bolig A/S er overgået til selskabsskattefrihed i år 2001, afsættes der ikke i selskabet aktuel og udskudt skat. Såfremt selskabet på et senere tidspunkt ikke længere måtte opfylde betingelserne for skattefrihed udgør skatteforpligtigheden ca. 102 mio. kr.

Der foreligger ingen panthæftelser, kautions-, garanti- eller lignende forpligtelser ud over, hvad der fremgår af regnskabet.

SKAT har i 2015 udbedt oplysninger om grundlaget for PAL-opgørelsen, herunder særlig lempelse for betalt udenlandsk kapitalindkomst (udbytter). På denne baggrund har SKAT i 2016 fremsendt afgørelse til PBU om en forhøjelse af PAL-skatten med 10,7 mio. kr. i 2012 og med 15,6 mio. kr. i 2013. Pensionskassens ledelse er ikke enig i SKATs fortolkning og har derfor påklaget afgørelsen. Direktionen har indhentet vurdering fra samme advokatfirma, som fører tilsvarende sager for andre pensionsinstitutter og deres vurdering er, at der er overvejende sandsynlighed for, at PBU får medhold i klagen. Da SKATs afgørelse har opsættende virkning og for at undgå yderligere rentebetalinger, har PBU indbetalt 12 mio.kr. til SKAT, men opført dette som et skatteaktiv.

Note 22 Nærtstående parter

	Pensionskassen	
	2016	2015

PBU Bolig A/S
Livsforsikringselskabet A/S (solvent likvideret oktober 2015)
PBU Ejendomsudvikling ApS
Ejendomsudvikling Flintholm Have P/S
Bygmester Have ApS

Transaktioner med PBU Bolig A/S
Pensionskassen for Børne- og Ungdomspædagoger lejer kontorlokaler i Ejendommen Østerfælled Torv 3, årlig leje
Lejeaftalen er indgået på markedsmæssige vilkår.

1.281 1.238

PBU har i 2016 oppebåret et administrationsvederlag på

- 700

Transaktioner med Bygmeste Have ApS
Mellemværende pr. 31.12.2016
Rente af mellemværende

76.405 -
687 -

Transaktioner med Livsforsikringselskabet A/S
Kapitaludlodning fra Livsforsikringselskabet A/S (solvent likvideret 2015)
udgør

- 49.076

Transaktioner med PBU Ejendomsudvikling ApS
PBU har i 2016 oppebåret et administrationsvederlag på

40 40

Transaktioner med Ejendomsudvikling Flintholm Have P/S
PBU har i 2016 oppebåret et administrationsvederlag på

- 200

Transaktioner med Ejendomsudvikling Kronborg Strand P/S
PBU har i 2016 oppebåret et administrationsvederlag på

- 40

Løbende mellemværender forrentes på markedsvilkår.

PBU's bestyrelse og direktion fremgår af note 5

		Pensionskassen 2016
Pensionskassen har kapitalandele i følgende tilknyttede virksomheder :		
Livsforsikringselskabet A/S (solvent likvideret oktober 2015) med hjemsted i København. Aktivitet: Pensionsvirksomhed Ejerandel : 100 %		
Virksomhedens resultat		-
Virksomhedens egenkapital		-
PBU Bolig A/S med hjemsted i København. Aktivitet: Eje og udleje af fast ejendom Ejerandel : 100 %		
Virksomhedens resultat		86.569
Virksomhedens egenkapital		1.029.927
PBU Ejendomsudvikling ApS med hjemsted i København. Aktivitet: Udøve virksomhed som komplementar i partnerselskaber Ejerandel : 100 %		
Virksomhedens resultat		8
Virksomhedens egenkapital		243
Professionel forening Institutionel Investor FMBA med hjemsted i København. Aktivitet: Investeringsadministration Ejerandel : 100 %		
Virksomhedens resultat		2.293.488
Virksomhedens egenkapital		27.924.552
Da den professionelle forening i al væsentlighed vedrører investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter indgår foreningen som investeringsforeningsandele i pensionskassen		
Ejendomsudvikling Flintholm Have P/S med hjemsted i København. Aktivitet: Udøve virksomhed med ejendomsudvikling Ejerandel : 100 %		
Virksomhedens resultat		33.080
Virksomhedens egenkapital		316.014
Bygmester Have ApS med hjemsted i København. Aktivitet: Udøve virksomhed med ejendomsudvikling Ejerandel : 100 %		
Virksomhedens resultat		-1.069
Virksomhedens egenkapital		8.883
Ejendomsudvikling Nyborg Midtermole P/S under stiftelse med hjemsted i København. Aktivitet: Udøve virksomhed med ejendomsudvikling Ejerandel : 100 %		
Virksomhedens resultat		-
Virksomhedens egenkapital		1.560

**Pensionskassen
2016**

Pensionskassen har kapitalandele i følgende associerede virksomheder :

Ejendomsudvikling Kronborg Strand P/S
med hjemsted i København
Aktivitet: Udvøje virksomhed med ejendomsudvikling
Ejerandel : 47 %
Virksomhedens resultat -1.255
Virksomhedens egenkapital 77.495

Forca A/S med hjemsted i Gentofte
Aktivitet: Udvøje virksomhed med administration af pensionsvirksomhed
Ejerandel : 33,33 %
Virksomhedens resultat 6.741
Virksomhedens egenkapital 367.575

Industri Udvikling A/S med hjemsted i København
Aktivitet: Drive investeringsvirksomhed med særlig fokus på fremstillingsvirksomhed og anden virksomhed, der står i forbindelse hermed
Ejerandel : 36,13 %
Virksomhedens resultat 36.994
Virksomhedens egenkapital 90.976

IFU Investment Partners K/S med hjemsted i København
Aktivitet: Deltage som en co-Investor i store IFU projekter sammen med danske virksomheder
Ejerandel : 50 %
Virksomhedens resultat -925
Virksomhedens egenkapital 80.592

Green Power Partners K/S med hjemsted i København
Aktivitet: Opkøbe, investere i, udvikle, drive og sælge projekter vedrørende vedvarende energi med særlig fokus på solar PV-anlæg i Europa
Ejerandel : 29,62 %
Virksomhedens resultat 28.094
Virksomhedens egenkapital 833.421

Green Power Partners II K/S med hjemsted i København
Aktivitet: Opkøbe, investere i, udvikle, drive og sælge projekter vedrørende vedvarende energi
Ejerandel : 49,95 %
Virksomhedens resultat 14.877
Virksomhedens egenkapital 775.033

Dansk Ejendomsfond I A/S med hjemsted i Glostrup
Aktivitet: Drive virksomhed inden for investering og udlejning af fast ejendom
Ejerandel : 25 %
Virksomhedens resultat 140.900
Virksomhedens egenkapital 1.733.100

OPP Kalvebod Brygge P/S med hjemsted i Glostrup
Aktivitet: Opføre, udleje og drive en eller flere ejendomme på Kalvebod Brygge i København og dermed beslægtet virksomhed
Ejerandel : 25 %
Virksomhedens resultat 0
Virksomhedens egenkapital 0

Note 23

Femårsoversigt og nøgletal

Femårsoversigt og nøgletal fremgår af Ledelsesberetningen tabel 8 og 9.

Nøgletallet solvensdækning er undtaget fra kravet om revision, jf. bekendtgørelse nr. 937 af 27. juli 2015 om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser, og er dermed ikke revideret.

Note 24

Realiserede resultat

Principper for fordeling af det realiserede resultat fremgår af Anvendt regnskabspraksis note 1. Fordeling af det realiserede resultat fremgår af Ledelsesberetningen tabel 5 og 6.

Note 25

Finansielle risici

Beskrivelse af politikker mv. vedr. finansielle risici fremgår af Ledelsesberetningen side 8-11.

Note 26
Følsomhedsoplysninger

Hændelse	Minimum påvirkning af basiskapitalen
Alle beløb i mio. kr.	
Rentestigning på 0,7-1,0 pct. point	-48
Rentefald på 0,7 -1,0 pct. point	30
Aktiekursfald på 12 pct.	-273
Ejendomsprisfald på 8 pct.	-17
Valutakursrisiko (VaR 99 pct.)	-23
Tab på modparter på 8 pct.	-43

Note 27
Specifikation af investeringsaktiver og -afkast – markedsrenteprodukter

Alle beløb i mio. kr.	Regnskabsmæssig værdi		Afkast i % p.a. før pensionsafkastskat og selskabsskat
	Primo	Ultimo	
Grunde og bygninger	3.048	3.902	7,49%
Noterede kapitalandele	19.834	24.270	8,64%
Unoterede kapitalandele	2.641	2.482	4,61%
Kapitalandele i alt	22.475	26.752	8,33%
Stat- og realkreditobligationer	13.388	11.989	5,74%
Indeksobligationer	2.121	1.964	8,22%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	5.759	7.432	10,33%
Udlån m.v.	0	0	0,00%
Obligationer og udlån i alt	21.268	21.385	7,45%
Datter virksomheder	0	0	0,00%
Øvrige finansielle investeringsaktiver	0	255	0,00%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringer af aktiver og passiver	367	1.771	

Afkast i % er tidsvægtet på baggrund af afkastet på månedsbasis.
Der er foretaget reklassifikation i forhold til sidste årsregnskab

Note 28
Specifikation af investeringsaktiver og -afkast – gennemsnitsprodukter

Alle beløb i mio. kr.	Regnskabsmæssig værdi		Afkast i % p.a. før pensionsafkastskat og selskabsskat
	Primo	Ultimo	
Grunde og bygninger	432	323	6,01%
Noterede kapitalandele	1.539	1.336	8,77%
Unoterede kapitalandele	242	206	0,63%
Kapitalandele i alt	1.781	1.542	7,80%
Stat- og realkreditobligationer	2.156	1.558	5,28%
Indeksobligationer	391	144	4,34%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	717	616	10,77%
Udlån m.v.	0	0	0,00%
Obligationer og udlån i alt	3.265	2.318	6,63%
Datter virksomheder	0	0	0,00%
Øvrige finansielle investeringsaktiver	0	32	-0,05%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringer af aktiver og passiver	265	97	

Afkast i % er tidsvægtet på baggrund af afkastet på månedsbasis.
Der er foretaget reklassifikation i forhold til sidste årsregnskab

Pensionskassen for Børne- og Ungdomspædagoger

Østerfælled Torv 3, 2100 København Ø • Tlf. 35 27 28 00 • E-mail pbu@pbu.dk • CVR-nr. 17 34 04 84